БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 245 (11843) | 1968 оной октябриин 17, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Маркс, Энгельсэй революционно һургаалые сэсэн мэргэнээр үргэлжэлүүлэгшэ, Коммунис партиин үндэһэ һуури табигша, дэлхэй дээрэхи түрүүшын хүдэлмэришэн, таряашанай социалис гүрэнэй ударидагша — Владимир Ильич Ленинэй нэрэ алдар хэтын хэтэдэ мандаг лэ!

(Агуухэ Октябриин социалис революциин 51 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан уряануудһаа).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум нигэжэ **тогтообо:**

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын долоодохи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиие 1968 оной ноябриин 21-дэ Улаан-Үдэ хотодо зарлаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1968 оной октябриин 16.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

УЛААН-ҮДЭ ГОРОДОЙ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОНОЙ ОДЕССКЭ № 25 ҺУНГУУЛИИН ОКРУГҺОО БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ДЕПУТАДЫЕ ҺУНГАХА ҮДЭР ТУХАЙ

«Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха тухай Дүримэй» 99-дэхи статьягаа үндэһөөр Улаан-Үдэ городой Железнодорожно районой Одесскэ № 25 һунгуулиин округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ депутадые һунгаха үдэрые 1968 оной ноябриин 17-до, воскресенидэ, тогтоохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. СЫРЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1968 оной октябриин 16.

ПАРТИИН УРЯАНУУД

Совет арад, бухы түрүү хүн түрэлтэн Агуухэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй алдарта ойе омог дорюунаар, ерээдүйнгөө зол жаргалтай хуби заяандаа этигэл дүүрэнээр угтаһан бэлэй. Мүнөө энэ революциин 51-дэхи ой хүрэжэ ерэбэ. Он жэлнүүдэй түүхын гүн уруу ошохо бүринь Агуухэ Октябриин гүнзэгы ехэ удха шанар, хубисхалша нүлөөнь улам бүри эли тодо боложо, дэлхэйн ажалша хүнүүдые эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ уряалһан, элсүүлһэн зандаа.

Совет орондо заншал болоһоной ёһоор, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет Октябриин һайндэрэй урда тээхи уряануудые гаргажа, түрэл арадтаа, хилын саанахи хани нүхэдтөө хандаба.

«Агуухэ Октябриин социалис революциин 51 жэлэй ой мандаха болтогой!» гэһэн нангин юрөөл дахинаа зэдэлнэ. Энэ хадаа совет арадта эрхэ сүлөөгэй зол жаргал асарһан, бухы дэлхэйн түүхэдэхи шэнэ үе сагай — дэлхэйе үргэлжэ дээрэнь революционно ёһоор шэнэдхэлгын, капитализмһаа социализмда ороһын үе сагай эхи табиһан Агуухэ Октябриин хэтэ мүнхэдөө оршон байхые юрөөһэн элсүүлхы, шэглүүлхы хүсэтэй үгэнүүд мүн.

Мүнөө жэлэй Октябриин һайндэр онсо өөрсэ зүйлтэй гэбэл, Маркс, Энгельсэй революционно һургаалые сэсэн мэргэнээр үргэлжэлүүлэгшэ, Коммунис партиин үндэһэ һуури табигша, дэлхэй дээрэхи түрүүшын хүдэлмэришэн, таряашанай социалис гүрэнэй ударидагша — Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угталгада бэлэдхэлэй ябажа байһан оршон байдалда үнгэргэгдэхэнь. Энэ ушар совет хүнүүдэй ажалай, политическэ добжолтые улам өөдэнь үргөө. Энээнэй эли тодо гэршэ — түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудай амжалтатайгаар дүүргэлтэ, соёл культурын саашанхи ургалта мүн.

Бухы совет ажалшад шэнги манай Буряадай республикын ажалша хүнүүд коммунизм байгуулха бүгэдэ арадай хэрэгтэ хубитаяа нэмэхэ талаар оролдосотой һайнаар хүдэлнэ. Республикын диилэнхи олон промышленна предприятинууд, колхоз, совхозууд 9 һарынгаа даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэв. Энээнэй ашаар нилээд ехэ промышленна, хүдөө ажахын продукцинууд түсэбһөө үлүүлэн гүрэндэ үгтөө. Илангаяа хүдөөгэй ажалшад энэ жэлдэ гориитойхон амжалта туйлаа гэбэл, ороохо таряанай, үбһэ ногооной һайн ургаса гаража, эмхитэй гуримтайгаар хуряагдажа, олон ажахынууд гүрэндэ худалдаха уялгануудаа нилээд үлүүлэн дүүргэв, малайнгаа тэжээл гүйсэд хүрэхөөр бэлэдхэв. Тиигэжэ саашадаа адууһа малаа, илангаяа хони олоор үсхэбэрилжэ, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ үндэһэ һуури байгуулба.

Ажалай имэ эдэбхи ехэтэй оршон байдалда хүдэлжэ байһан ажалшадта КПСС-эй ЦК-гай зорюулһан юрөөлнүүд ямар онсо ехэ удха шанартайб:

СССР-тэ коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэгшэ зэхёон байгуулхы түрүү, гол хүсэн — Соведүүдэй оронэй баатар габьяата хүдэлмэришэн анги мандаха болтогой!

Коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулжа байгша — баатар габьяатай колхозно таряашад мандаха болтогой!

Эдэ үдэрнүүдтэ соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэн дэлисэтэй, үрэ ехэтэй болонхой. Совет хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэр бухы эрдэм бэлигээ, оюун ухаагаа зорюулна.

Манай орон дотор коммунис общество байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадагша — совет арадай интеллигенци мандаха болтогой! — гэһэн үгэнүүд зэдэлхэл ёһоороо жэдэлнэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет Октябриин һайндэртэ зорюулһан уряанууд соогоо экономико болон соёл культурые саашадань хүгжөөхэ, совет хүнүүдые марксизм-ленинизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ талаар шэнэ амжалта туйлахыень юрөөнэ. Хото, хүдөөгэй ажалшад Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, социалис экономикые — арад зоной материальна ажаһуудал болон соёл культурые саашадань һайжаруулха үндэһэ һуури хүгжөөхые, түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхые хүсэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан түрэл партимнай коммунизм байгуулагшадай отряд бүхэнэй урда тодорхой зорилгонуудые табина. Манай промышленностиин хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин ашаг олзо дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин фондонуудые, түүхэй эд болон материал һайнаар хэрэглэхэ уялгатай. Хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ — газар таряалан болон мал ажалаа олзо ехэтэйгээр эрхилжэ, эдеэ хоолой, эд хэрэгсэлэй зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо зорилго табигдана. Коммунизм байгуулгын һалбари бүхэндэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, нийтын ажалда, зөөридэ коммунис ёһоор хандаха, ажалай, гүрэнэй гүрим журамые нарин нягтаар сахиха, коммунис үзэл бодолоор хүн бүхэниие хүмүүжүүлхэ гээшэ манай шухалын шухала хэрэг болоно.

Хилын саанахи манай ангиин талаар ханинар совет хүнүүдтэй хамта Октябриин һайндэрые тэмдэглэхэ юм. Тиимэһээ КПСС-эй ЦК-гай социалис нэгэдэлэй, пролетарскэ интернационализмын үзэл бодолоор нэбтэрһэн Хандалга тэндэхи хүдэлмэришэн ангида, эрхэ сүлөөгэй, демократиин, социализмын түлөө, империализмда эсэргүү тэмсэл хэжэ байһан бухы түрүү хүсэнүүдтэ зорюулагдана.

Хүдэлмэришэн ангиин, бухы ажалшадай дайшалхы манлай, империализмда эсэргүүсэн, хүн түрэлтэнэй арюун тунгалаг хүсэл бодолые, коммунизмые дэлхэй дээрэ бэелүүлэн мандуулхын түлөө тэмсэгшэдтэ — коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудта аха дүүгэй амар мэндэ! — гэһэн уряа бухы коммунистнуудай, тэмсэлшэ арадуудай халуун зүрхэндэ бүхөөр хадуугдахань сохом лэ.

Ленинскэ партиин уряанууд илалтаһаа илалтада дабшаха гэһэн совет арадай хүсэл эрмэлзэлгые тодорхойлон мэдүүлнэ. Совет арад дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал мандуулхые хүсэнэ, тиигэжэ орон доторoo коммунизмын гэгээн гэрэлтэ ордон байгуулхын түлөө бухы хүсэ шадалагаа оролдоно. Энэ тэмсэлыень, энэ хүсэл оролдолгыень, ажалай, политическэ эдэбхи үүсхэлыень түрэл партимнай элсүүлнэ, ударидан хүтэлбэрилнэ. Тиимэһээ совет арад иигэжэ юрөөнэ:

Манай орон дотор коммунизм байгуулгын хэрэг үүсхэгшэ, эмхидхэгшэ — Советскэ Союзай Ленинскэ Коммунис парти мандаха болтогой!

Агуухэ Октябриингаа 51 жэлэй ойе угтажа байхадаа, совет хүнүүд өөрынгөө ерээдүйдэ бата найдалтай. Дабшаха замнай тодо һаруул, бэелүүлхэ зорилгомнай эли тодо, эршэ хүсэмнай зангидагданхай.

Марксизм-ленинизмын туг доро, Коммунис партиин хүтэлбэрээр — манай орон дотор коммунизмын илалта туйлахын түлөө тэмсэлэй шэнэ илалтанууд тээшэ урагшаа!

Алдарта ойн хүндэлэлдэ

ЭРХИМ АЖАЛААРАА УГТАБА

Үдын совхозой хоердохи отделениин малшад, таряашад болон механизаторнууд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэрые эрхим ажалаараа угтаба. Илангаяа һаалишадай ажалые онсо тэмдэглэмээр. Эндэхи һаалишад байгша ондо 2720 центнер һү һааха түсэбтэй аад, 2738 центнер һү һаажа, жэлэйнгээ даабари 100,3 процент дүүргэһэн байна. Харин һү һааха 9 һарынь түсэб 110,6 процент дүүргэгдээ. Гүрэндэ һү худалдаха түсэбөөшье амжалтатай бэелүүлээ. Мүнөө жэлдэ 2110 центнер һү худалдаха түсэбтэй аад, 2280 центнер һү тоһоной заводто тушаагаад байна. Тиигэжэ гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб 107 процент дүүргэгдэбэ.

Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй, Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон һаалишад Ш. Ахтямова, Ц-Д. Чимитцыренова, Р. Лытыпова, Р. Гайнутдинова, Д. Жамсуева, Р. Ибатулина, А. Кузнецова гэгшэд эршэмтэй һайнаар ажаллажа, абаһан уялгаяа гүйсэд бэелүүлжэ байнхай. Фермын эрхим һаалишан Рашида Гайнутдинова даажа абаһан үнеэн бүхэнһөө 1984 килограмм һү һаагаа. Түрүү һаалишанһаа дутуугүй ажалладаг Шемсанур Ахтямова. Цыбикдулма Чимитцыренова гэгшэд тус тустаа 1833—1766 килограмм һү тушааһан байна. Бусад һаалишадай ажалай дүнгүүд муу бэшэ.

Доодо-Голой һаалиин гүүртын коллективтэ мал адуулагшад Давлей Хасанов, Илья Кузнецов, Рашид Фахрутдинов гэгшэд хүндэтэй болонхой. Тэрэньшье зүбтэй. Юуб гэхэдэ, эдэ нүхэд ээжэлжэ байгаад малаа адуулхадаа һаамхай үнеэдээ ургаса һайнтай газарнуудаар бэлшээн садхаахадань ехэ һү үгэнэ ха юм.

Эндэхи механизаторнууд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэрһөө урид һолоомоёо суглуулжа дүүргээд байна. 1113 гектар таряаланһаа һолоомон суглуулагдажа, гүүртэ болон отаранuудта зөөгдэжэ байнхай. Мүн баһа 200 гектар газарһаа зелёнко хуряагдажа, малшадта хубаарилагдаа. Отделениин ажалшад мүнөө жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ үбһэ хуряаһан байна. Тэдэнэр 4230 центнер үбһэ бэлдэхэ түсэбтэй аад, 7123 центнер һайн шанартай үбһэ хуряагаа гэхэ гү, али түсэбөө 167 процент дүүргээ гээшэ.

Мүнөө отделениин хүдэлмэришэд малайнгаа байра байдал, хашаа хорёо заһабарилжа байнхай. Малай байра заһабарилга дээрэ дүршэлтэй бэрхэ дархашуул Цыбикжап Цыбенов, Балданима Бадмаев, Данзан Цыдендоржиев гэгшэд жэшээтэ һайнаар ажаллана.

— Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэрые отделениимнай бухы хүдэлмэришэд ажалай эрхим дүнгүүдээр угтаба. Илангаяа һаалишадай ажалые магтамаар. Мүнөө үедэ фермымнай һаалишад һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1621 килограмм һү һаагаад байнхай. Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой, Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой һаалишадай болон мал адуулагшадай үүсхэлтэй танилсахадаа тэдэнэр бүри эршэмтэйгээр ажаллахые оролдоно. Жэлэй һүүлэй болотор үнеэн бүхэнһөө 1800 килограммһаа доошо бэшэ һүн һаагдаха байха, — гээд отделениие эрхилэгшэ Митып Шалхарович Донгоков хөөрэнэ.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Республикын хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Яруунын совхозой суута хонишон Цыдып Дылгырович Бадмаев илажа гараба. Зуун эхэ хонин бүриһөө 113 хурьга түлжүүлээ, хонин бүриһөө 4,25 килограмм ноохо хайшалаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. Д. Бадмаев. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҺОНИРХОЛТОЙ КОНФЕРЕНЦИ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй, комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Залуушуулай Союзай зорилго» гэһэн асуудалаар Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой Буй тосхоной клубта залуушуулай конференци үнгэргэгдэбэ. Тус асуудалаар ВЛКСМ-эй Бэшүүрэй райкомой һургуулиин таһагые даагша нүхэр Цыбикдоржиев элидхэл хэһэн байна.

Конференцидэ залуушуул, урданай комсомолшууд уригдаһан байгаа. Тус асуудал суглараашадай анхарал ехээр хандуулаа. Конференци дээрэ олон хүн үгэ хэлэхэдээ, залуушуулай һуралсал, ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухай гол түлэб өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэһэн байха юм.

Буйгай дунда һургуулиин һуралсалай талые даагша О. И. Трапезникова, аймагай военком И. И. Русин, совхозой хүдэлмэришэнэй комитедэй түрүүлэгшэ М. И. Ульянинов, Буйлай сельсоведэй түрүүлэгшэ Н. В. Бурев болон бусад эндэ үгэ хэлээ.

Конференци тэндэхи библиотекые даагша М. Бурцева, клубые даагша Г. Скуратова гэгшэдэй үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн байгаа.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ШЭНЭ АРГА ХЭРЭГЛЭХЭНЬ

Улаан-Үдэ станциин вагонно депогойхид вагонуудые түргэн аргаар хабсаргаха Москвагай вагон заһабарилагшадай арга шадабаритай танилсаһан байна. Тэрэ арга үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхын тулада шэнэ цех барна. Тэрэ цехые депогой хүдэлмэришэд өөһэдынгөө хүсөөр бодхоо, түхеэрээ. Шэнэ жэл болотор энэ цехэй зарим агрегат хүдэлгэгдэжэ эхилхэ юм. Ерэхэ жэлэй түрүүшын хахадта тус цех дүүрэнээр ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана.

Энэ цехэй ашаглалгада оруулагдаад байхада хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэдхэгдэхэ, вагон заһан гаргалга түргэдхэгдэхэ, гаргагдаһан продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулагдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Манай корр.

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

БЭШҮҮР. Василий Иванович Соковиков долоон жэлэй саада тээ комбайнерай курсада һураһан юм. Мүнөө тэрэ дүй дүршэлтэй механизаторнуудай нэгэн тула «Дружба» колхоздоо суурхадаг.

Мүнөө намар нүхэр Соковиков 499 га таряа хуряажа, хамта 1845 центнер ороохо сохихон байна. Энэ амжалтыень колхозойнь правлени һайшаажа, Василий Соковиковой нэрые Хүндэлэлэй самбарта бэшэбэ. Мүн тиихэдэ республикын «Буряадай залуушуул» газетын редколлеги залуу комбайнерай нэрые «Хүндэлэлэй галерейдэ» бэшэлсэһэн байна.

В. БАТУЕВ.

УЯЛГАНУУДАА ШЭНЭЛНЭ

Табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэһэн эрмэлзэлгэтэйгээр Улаан-Үдын Ленинэй ордента локомотив-вагон заһабарилгын заводой вагон хабсаралгын цехэйхид эдэ үдэрнүүдтэ ажаллажа байна.

«В. И. Ленин — Коммунис парти байгуулагша» гэһэн темээр һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд цехэй участок, халаануудаар һаяхан боложо үнгэрбэ. «В. И. Ленин залуушуулые хүмүүжүүлхэ тухай» гэһэн асуудалаар цехэй партийна организациин агитаторнууд ээлжээтэ хөөрэлдөөгөө үнгэргэхөөр бэлдэжэ байна.

Цехэй коллектив В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэржэ байһан социалис мүрысөөндэ оролсожо, урдань абаһан уялгануудаа шэнэлэн, табан жэлэйнгээ түсэб 4 жэл 10 һарын туршада дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ. Түрүүн хараалһаниинь 4 жэл 11 һара байһан юм.

Ажал хүдэлмэринь урагшатай һайн ябана. Гансахан сентябрь һарада тус цехэйхид даабаринаа гадуур 2 вагон заһабарилан гаргаба.

Д. ЦЫРЕНОВ.

АЛИШЬЕ ГҮҮРТЭДЭ ЗАДАГАИ ЗАИДАН

Сошордомо дохёо

...лан дээрэ холо ошохо аалди, — гэлсэнэ.

Хүлэй гүүртын һаалишан Н. Болсоева 13 үнеэ һаажа байна. Эдэ үнеэдһээнь оройдоол 30 литр гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө арайхан хоёр килограммһаа үлүүтэй һүн һаагдана. Иимэрхүү байдал колхозой бэшэшье гүүртэнүүдтэ үзэгдэнэ.

Һүниндөө 15 градус хүрэтэр хүйтэрнэ. Үлын гүүртын һаамхай мал газаагуур хоножо байна, байрань хүсэд заһабарилагдаагүй. Үглөөгүүрынь һаалишад үнеэдээ газаагуур бэдэржэ байжа һаана. Һаамхай үнеэдтэ нэмэлтэ тэжээл үгтэнэгүй. Тиигэжэ байхада хаанаһаа ехэ һүн һаагдаха һэм.

Мүнөө үедэ артелиин үнеэд тобир тарган гээшэ. Тиимэшье һаа, «тарган — табан хоногой» гэдэгтэл. Илангаяа һаамхай мал үбэлэй хүйтэнэй газаа ороод байхада, гансал бэлшээридэ ябахадаа тэнхээ тамираа түргөөр алдажа болохо. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд юундэшьеб ажалай эмхидхэлые һайжаруулха хэрэгтэ анхарал табинагүй. «Һайн намар болоо, мүнөөшье поли дээгүүр мал адуулхада садатараа эдеэлхэ байха» гэһэн баримта баһал муу талаяа харуулха байна. Хэрбээ фермын үнеэд мүнөө шэргэнхэй, олоороо һаагдадагшье бэшэ һаань, тугаллаха үнеэдтэ, талха таряанай зүйл, буйлуулагдаһан тэжээл яаха аргагүй хэрэгтэй. Хээлитэй ябаһан мал муугаар эдеэлүүлэгдэбэл, турахаһаа байха, хожомынь һү багатай боложо магад.

Үшөө саашань хэлэхэ болоо һаа, колхозой һаалиин гүүртэнүүдтэ ажалай эмхидхэл һула. Һаалишад, мал адуулагшадай хэһэн ажал хододоо хинан шалгагданагүй. Мүрысөөн ёһын тэдыгээр эмхидхэгдэнэ. Малшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэриин муусаа табигдаад байхада, зарим һаалишад: «һүн гараа һаа — гараа, үгы һаа — үгы» гээд лэ ямаршье харюусалгагүй ябадаг болонхой.

Үдын гүүртэдэ һараһаа үлүү саг соо мал адуулагшагүй байһаар, һаалишад үнеэдээ өөһэдөө адуулна гээшэ. Маарагтада байдаг мал адуулагша архидажа зайшоо гэлсэнэ. Иимэ харюусалгагүйгөөр хандахадань үнеэдэй һаали үдэр бүхэндэ хожоржол байна. Олон гүүртэдэ һаалишад дуталдана. Гадна Маарагтада Дарижаб Ламажаповагай түлгэнүүд үбэлэй байрагүй. Юуб гэхэдэ, эндэ байһан дулаан байрынь шэбхэ гаргахадаа хотонь задалагдаһан аад, мүнөөшье хүрэтэр заһагдаагүй.

Бидэнэр колхозой зоотехник Дашинимаевтай уулзабабди. Шахан таргалуулагдаха малай харууһаар һонирхоходомнай: «Таряанай узуур дээгүүр бэлшээгдэжэ байна» гэһэн юм. Харин шалгахада, тэдэ малынь хотон соогоо хаалгатай, мөөрэлдэжэ байба. Колхозой түрүүлэгшэ Д-Н. Дымбрылов 140 хашараг шахалгада табяад, октябриин 5-һаа эдеэлүүлжэ захалаабди гэһэн юм. Мүнөө болоходо эдэ хэмжээнүүдынь саарһан дээрэ үлөөд лэ, юуншье хэгдэнэгүй.

Энээн тушаа шухала хэмжээ абахаар болоо гэжэ колхозой правлени, партийна комитедтэ дуулгая.

А. БАБУШКИН.

КПСС-эй РАЙКОМҺОО МЭДЭЭСЭНЭ

БАГША ЛЕНИНДЭ ЗОРЮУЛАГДАНА

КПСС-эй Ахын райкомой пленум боложо, «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ талаар аймагай партийна организацинн зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэбэ. Элидхэлшэ—партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр М. Ц. Гармаев.

Элидхэл зүбшэн хэлсэхэдэ аймОНО-е даагша Д. Д. Ошоров, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь К. Тулуев, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудай парторганизацинуудай секретарьнар С. Д. Биданов, Г. Н. Аюшеев болон бусад хабаадалсажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулһан хэмжээ ябуулганууд тухайгаа мэдээсэбэд.

Социалис мүрысөөе үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлжэ, уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ тэдэнэр тэмдэглэбэд.

ЛЕНИНСКЭ ПЯТНИЦАНУУД

Арад зоной дунда лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ хэрэгые эрид һайжаруулхын тула КПСС-эй райкомой бюро «Ленинскэ пятницануудые» соносхобо. Һара бүхэнэй түрүүшын пятницада аймагай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта гаража, фермэ, гүүртэнүүдээр ябажа, лекци, хөөрэлдөөнүүдые малшадай дунда үнгэргэдэг байха юм.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ—ГОЛ АНХАРАЛ

Ниитын адууһа малай үбэлжэлгые һайнаар эмхидхэн, малайнгаа хүсэ тамир доошолуулангүй, гарза хоролтодо оруулангүй, мүн үбһэ тэжээлээ нарияар гаргашалан, ондо оруулха шухала. Энэ асуудалда зорюулагдан, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон партийна эхин организацинуудай секретарьнарай зүблөөн партиин райкомдо болобо.

Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэнэр малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хэр зэргээр ябажа байһан тухай мэдээсэбэд. Малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын тула малшадай дунда социалис мүрысөө үргэн далайсатайгаар ябуулха гэжэ парторганизацинуудые, колхозуудай правленинүүдые партиин райком уялгалба.

В. ДОРЖИЕВ.

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

Манай районой партийна организацинуудаар политическэ һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. 1968—1969 онуудай һуралсалай жэлдэ хамта 9 эхин политһургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха 55 һургуули, 21 теоретическэ семинар хүдэлхэ юм. Тиихэдэ комсомолой политгэгээрэлэй 52 кружок байгуулагданхай.

Эдэ политһургуули, семинар, кружогуудта 4818 хүн һуралсаха юм. Тэдэнэй дунда 1393 коммунистнар, 1865 комсомолшууд. Харин үнгэрһэн жэлдэ хамта дээрээ 3289 хүн һуралсаа һэн.

Ондоогоор хэлэбэл, марксистско-ленинскэ теори үзэхэ дуратайшуулай тоо 1500 гаран хүнөөр олошорһон байна. Марксизм-ленинизмын үзэл суртал шудалжа, эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлхэ гээшэмнай мүнөө сагай эрилтэ болохоһоо гадна, коммунистнууд, комсомолшууд, партийнабэшэ нүхэдэй хүсэл эрмэлзэл болоно байна гэжэ дээрэ дурсагдаһан тоо, баримтанууд элитээр гэршэлнэ.

Гадна энэмнай дэмы болоһон хэрэг бэшэ. Үнгэрһэн жэлдэ манай ороной ажалшад Совет засагай 50 жэлэй ой тэмдэглэһэн байна. 50 жэлэй туршада социализмын түйлажа гараһан агууехэ зам хадаа Ленинэй һургаалай, ленинизмын илагдашагүй хүсэн байһаниие хүн бүхэндэ харуулаа, гэршэлжэ үгөө бшуу.

Тэрээнһээ гадна манай парти, совет арад, бүхы түрүү хүн түрэлтэн В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэхээ бэлдэжэ байна. Агуухэ багшын намтартай, ажабайдал, ажал ябуулгатайнь танилсаха, тэрэнэй һургаалые, захяа заабариие шудалха хүсэлөө совет хүнүүд эдэ үдэрнүүдтэ мэдүүлнэ.

Теэд эдэ эрилтэнүүдыень имагтал партийна гэгээрэлэй һургуулинуудта тэдэ хүнүүдые хабаадуулгаар хангахын аргагүй. Тиимэһээ партийна организацинуудта ленинскэ лекторинууд байгуулагдана, һарадаа 1—2 дахин ленинскэ уншалга эмхидхэгдэжэ байхаар хараалагдана.

Политһургуули, кружогуудай пропагандистнар томилогдожо, тэдэнэртэй семинар үнгэргэгдэнхэй. Пропагандистнарай дунда предприяти, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, багшанар олон. Комсомолой кружогуудые хүтэлбэрилхөөр пропагандистын дүй дүршэлтэй, залуушуулай дунда хүндэтэй бэрхэ хүмүүжүүлэгшэд эльгээгдэбэ.

Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал, энэ жэлдэ коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсалай түрүүшын хэшээлнүүд бүри эмхитэйгээр, теоретическэ һайн хэмжээндэ үнгэрөө.

В. МАНЖУЕВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой инструктор.

ЭХИН ЗАМЫЕНЬ ИЛЬИЧ ЮРӨӨГӨ

Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союз алдарта табин жэлэй туршада ото баатарлиг замаар дабшан, Советскэ Союзай Коммунис партиин үнэн туһалагшань байһанаа харуулаа.

Совет засагай эгээл эртын шатада В. И. Ленин түрүүтэй большевигүүд залуушуулай үүргые угаа ехэ удха шанартай гэжэ тоолон. Коммунис партиин хиналта болон хүтэлбэри доро залуушуулай бэеэ даанһан эмхи байгуулхые дурадхаһан байна. Тиихэдээ залуушуулай үүсхэл, революционно эдэбхиие хараадаа абаа бшуу.

Партиин ЦК-гай даабаряар, залуушуулай организацинуудые нягтаруулан эмхидхэхын тула В. И. Ленинэй ударидалга доро тэрэнэй хани нүхэр Н. К. Крупская Россин хүдэлмэришэн залуушуулай Союзай Жэшээтэ устав зохёогоо һэн. Тэрэнь 1917 оной июнь соо «Правда» гэжэ большевик газетын хуудаһанда толилогдоһон байгаа.

Большевигүүдэй парти, В. И. Ленин орон дотор дэлгэрэн байгаа залуушуулай хүдэлөөндэ тон ехэ анхарал хандуулжа, 1917 оной август һарада зарлагдаһан РСДРП(б)-гэй VI съезд дээрэ тусхай асуудал табиһан юм. Табигдаһан асуудалаар тусхай тогтоол абтажа, тэрээн соонь иэн түрүүн иигэжэ бэшэгдээ һэн: «...нютаг нютагай партийна организацинууд залуушуулые эмхидхэхэ хэрэгтэ эгээл һонор анхарал хандуулха шухала гээд... съезд тоолоно». (РСДРП(б)-гэй 6-дугаар съездын резолюцинууд КПСС, комсомол ба залуушуул тухай. ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Молодая гвардия» гэжэ хэблэл. 1962 он. 3—4-хи нюурнууд). Тиигэжэ партиин политическэ хүтэлбэри доро пролетарска залуушуулай бэеэ даанһан союзуудые бии болгохын түлөө съезд дуугаа үгөө.

Залуушуулай Союзуудай шухала зорилго хадаа съездын тогтоол соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, ангиин тэмсэлэй болон пролетарска интернационализмын үзэлөөр Коммунис партида халуун этигэлтэйгээр, дуратайгаар, буржуазна үзэл сурталтай эбсэшэгүй байхаар өөрынгөө гэшүүдые хүмүүжүүлхэ ёһотой байгаа. РСДРП(б)-гэй VI съездын шиидхэбэринүүд хүдэлмэришэн залуушуулай социалис эмхидхэлэй зорилгые тодоруулжа, тэрэнэй эхи табяа. Тэрэл үндэһэн дээрэнь хожомынь Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союз (ВЛКСМ) мүндэлһэн түүхэтэй.

Бүри Агууехэ Октябриин революциие бэлдэжэ байһан үе соо В. И. Ленин зэбсэгтэ буһалгаанай түсэб зохёоходоо, хүдэлмэришэн залуушуулай һуури ба үүргые хараадаа абалсаһан юм. «Эгээл шиидэнги элементнүүдые (манай «сохилтынхидые» ба хүдэлмэришэн залуушуулые, баһа тэрээншэлэн эрхим матросуудые) эгээл шухала пунктнуудые эзэлхыень, тэдээниие хаанашье, бүхы хэрэгтэй операцинуудта хабаадуулхын тула багаханууд бүлэгүүдтэ үгэхэ...»—гэжэ В. И. Ленин бэшээ һэн. (В. И. Ленин. Зохёолнууд. 26-хи боти. 152—153-хи нюурнууд).

Агууехэ Октябриин революциин илаһан хойно, хүдэлмэришэн ба таряашан залуушуулан ашатай хүдэлөөн бүри ехээр үргэдэхэ аргатай болоо. Коммунис партиин хүтэлбэри доро нютаг нютагуудта залуушуулай түрүүшын союзууд бии болобо. Гэбэшье тэдэнэр хоорондоо хүсэд холбоогүй байһанһаа Совет засагай урда табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ нүлөөтэй боложо бираагүй һэн. Тиимэ дээрэһээ тэдэниие ороной хүдэлмэришэн ба таряашан залуушуулай нэгэн бата союз болгон ниилүүлхэ хэрэг гараа һэн.

1918 оной август һара соо РКП(б)-гэй ЦК-гай заабаряар Москвада эмхидхэлэй бюро бии болгогдобо. Тэрэ бюро залуушуулай союзуудые бэхилхын, мүн Бүхэроссин съезд зарлахын тула горитой хүдэлмэри ябуулаа.

1918 оной октябриин 29-дэ Москвада хүдэлмэришэн, таряашан залуушуулай Бүхэроссин түрүүшын съезд хүдэлмэреэ эхилээ һэн. Съездын хүндэтэ түрүүлэгшээр Владимир Ильич Ленин нэгэн дуугаар һунгагдаа. Съезд дээрэ залуушуулай коммунис хүдэлөөндэ политическэ сэгнэлтэ үгтэжэ, Залуушуулай Россин Коммунис Союз (РКСМ) эмхидхэжэ, программа, устав эмхидхэлэй асуудалаар шиидхэбэринүүд баталагдан абтаба.

Комсомолой үүргые тодорхойлхо зуураа, тэрэнэй РКП(б)-тэй һаналаа нэгэдэнги байһые съезд гэршэлээ һэн. Коммунизмын гүн удхые дэлгэрүүлжэ, ороной бүхы залуушуулые Совет Россин эдэбхитэй барилгашад болгохо гол зорилготой байһанаа съезд тодорхойлоо.

Багажа зэбсэгээр бата бэхи гадаадын интервентнүүд доторой дайсадтай үгеэ нэгэдэжэ, залуухан Совет гүрэниие үгы хэхэ һэдэлгэтэйгээр дай үүдхэбэ. Һаяхан эрхэ сүлөөгөө олоһон үгытэй анги коммунис партиингаа уряагаар революцияа хамгаалаа.

Граждан дайнай түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, эдир комсомолшууд гартаа буу барин бодоо.

1919 оной октябрь соо эгээл хэсүү шанга үедэ комсомолой Бүхэроссин хоёрдохи съезд зарлагдаба. Хүндэтэ түрүүлэгшээр агууехэ Ленин баһа һунгагдаа. Тэрэ съездын делегадууд интервентнүүдһээ, сагаантанһаа Совет Эхэ ороноо хамгаалхаар эрид шиидэнги байһанаа мэдүүлээ.

Парти, В. И. Ленин үдэрһөө үдэртэ комсомолой бэхижэн хатуужаха хэрэгтэ эсэгэ ёһоной туһа хүргэдэг һэн. Агууехэ вождиин һурагшад, тэрээнтэй хамта Коммунис парти эмхидхэлсэһэн нүхэд Н. К. Крупская, М. И. Калинин, А. В. Луначарский, Г. И. Петровский, П. П. Постышев, Е. М. Ярославский болон бусад комсомолой съезд, суглаанууд дээрэ үгэ хэлэдэг, үнэтэй зүбшэлнүүдые үгэдэг һэн.

Коммунис партиин эсэгэ ёһоной анхаралда харюу болгон, эдир баатарнууд эрэлхэг зоригтойгоор байлдажа, гал дүлэн соогуур габьяа солодо хүртэдэг һэн. Граждан дайнай үедэ эрэлхэг габьяа харуулһанайнгаа түлөө комсомол Дайшалхы Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй...

1920 оной октябриин эхеэр Москвада РКСМ-эй III съезд болоо. Тус съезд дээрэ Владимир Ильич Ленин үгэ хэлэжэ, хамаг зоной анхарал татаһан юм. Түүхэдэ ороһон «Залуушуулай союзуудай зорилгонууд» гэжэ элидхэл соогоо Владимир Ильич ургажа ябаа үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын дайшалхы программые тобойсо харуулаа. Ильич тэрэ үгэ соогоо коммунис общество байгуулга хадаа залуушуулай наһанайнь зорилго гэжэ заагаа юм. Тус зорилгые эрдэмгүйгөөр бэелүүлжэ болохогүй гэһэн юм. Тиимэһээ комсомол коммунизмда һураха, эрдэм бэлигээ хүдэлмэришэн, таряашанай ниитэ ажалтай нягтаар холбохо гэжэ В. И. Ленин һургаа.

1922 оной октябрь соо РКСМ-эй V съезд Москвада нээгдэбэ. Тэрэ съезд дээрэ залуушуулай хүмүүжүүлгын ба һуралсалай асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа. В. И. Ленин үбшэнэй шалтагаар съездэ өөрөө ерэхэ аргагүй байжа, иимэ удхатай амаршалга эльгээбэ:

«РКСМ-эй табадугаар съездэ.

Хүндэтэ нүхэд! Таниие бэеэрээ амаршалжа шадахагүй байһамни тон халагламаар. Танай 5-дугаар съездын хүдэлмэридэ хамаг амжалта хүсэнэб. Бүхы дэлхэйн хубисхалай удаадахи үеын хүсэлдэхэдэ, зорилгынгоо үндэр дээдэ хэмжээндэ байхын тула залуушуул амжалтатайгаар ургажа шадаха ёһотой гэжэ этигэнэб.

Коммунис халуун амаршалгаар В. Ульянов (Ленин)».

Дайнай һүүлээр тохёолдоһон ажахын бэрхэшээлтэ үеые, мүн баһа В. И. Ленинэй үбшэлэлгые һамбаашалан, дотоодын дайсад Октябриин революциин үрэ дүнгые үгы хэхэ гэһэн хара мууса хэрэгүүдээ үүсхэхын тула комсомолые хабаадуулхаяа туршаад үзөө. Харин дайсад тон ехээр эндүүрһэн байгаа, юундэб гэхэдэ, парти дотор дэлгэрһэн арсалдаанай (дискуссиин) үедэ комсомол коммунис партидаа, агууехэ Лениндээ үнэн сэхэ байһанаа харуулаа һэн.

Эгээл энэ үедэ манай парти, арад, комсомол туйлай ехэ гашуудалда абтаба. 1924 оной январиин 21-дэ Москва шадарай Горкидо Владимир Ильич Ленин—бүхы дэлхэйн ажалшан зоной агуу багша, Коммунис партиин ударидагша, Совет гүрэниие байгуулагша наһанһаа нүгшэбэ.

Партиин Центральна Комитет бүхы ажалшадые бэеэ шангаар барижа, бүхы хүсэ шадалаараа Ильичэй захяае хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэхыень уряалаа. Оронноймнай хэдэн миллион ажалшад вождиингоо хуурсагай ойро Ленинэй тугые арюун нангинаар сахижа, урдаа табигдаһан зорилгоёо бүри мүнһэн дүүргэхэбди гэжэ тангариглаа.

Бүхы арадтаа хамта комсомол туйлай ехээр гашуудабашье, жолоогоо һула табяагүй, харин Ильичэй захяа дүүргэхын тула өөрынгөө зэргые бэхижүүлэн, ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Партиин ЦК-гай жэшээгээр Ленинскэ уряа соносхожо, тон богони болзор соо 150.000 шэнэ хүбүүд, басагадые комсомолдо абаһан юм.

1924 оной июль соо зарлагдаһан РКСМ-эй VI съездын шиидхэбэреэр комсомол Ленинэй нэрэ абаа һэн. Тиихэдээ залуушуулда хандаһан манифест соогоо иигэжэ заагаа: «Тус шиидхэбэри абаһан ушарнай гоё үгын түлөө бэшэ, бүхы нэрэнүүдэй эгээл ... зүүжэ ябахын түлөө ... сашье агууехэ нүгшэ... хаалые хүндэлэн сах... бэшэ. Үгы. СССР-тэ ... бүхы арадуудай ажал... шуулай өөрынгөө түрү... —Залуушуулай Комму... тай хамта Лениндэл ад... һуужа, хүдэлжэ, тэмс... хаар, Ленинэй бидэ... захяануудые бэелүүл... эршэ хүсэндэ, нугарш... абтахын тула энэ ... абаабди».

Тэрэ тангаригаа Лен... сомол түүхэтэ жэлэй... соо ходо бэелүүлжэ ябаа...

Ажалай ямар габья... 1931 ондо Ленинскэ... Ажалай Улаан Тугай... шагнагдаа бэлэй? Ду... тайга соо шэнээр бодо... мольск-на-Амуре город... гэсые, Магниткые һан... комсомолшууд түрүү зэр...

Эсэгэ ороноо хамгаал... ехэ дайнай аюулта ша... нүүдтэ хархис мууха... хамха сохихо хэрэгтэ ... габьяа ехэ. Эхэ орон... гайхамшаг ехэ дайшал... тай байһанайнгаа түлөө ... Ленинэй орденоор шагн...

Һүүлдэнь 1948 ондо, ... хоёр дахин Ленинэй орде... нагдаа. Мүнөө Ленинск... молой тугта табан орде... Шагнал бүхэнииинь са... габьяа солонуудай гэрша... лалдаанай үедэ бууш... ябахадаа, газарай нюру... даг амгалан ажалай үе... һүхэ, хүрзэшье адхаха... гаргангүй комсомол ябаа... мэл хаданьЛенинскэ ко... 50 жэлые совет хүн бүх... гөө һайндэр мэтээр угта...

Ильич багшын эхи... юрөөһэн хада. Ленинск... мол үшөөшье саашада... солотой нүхэсэн ябахал!

Ю. ДЫЛ...
Зүүн Сибириин техноло... институдай ...

ҺААЛИ ТУХАИ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭ

Һайн үгэ жэгүүр далитай юумэдэл суунь холуур тараһан байгша. Зунай дүрбэн һарада үнеэн бүриһөө мянган килограмм һү һааха гэһэн мүрысөөн республика соомнай дэлгэрхэдээ, анхан тэрэнэй эхин хөөрэлдөөн Эрхирэг, Харганаа нютагуудта болоһон байна. Эрхирэгэй совхозой түрүү һаалишан Рыгзыма Мункуевна Дылыкова юун тухай хөөрэлдэһэнөө мүнөөшье һанажа ябадаг.

...Совхозой парткомой секретарь нүхэр Дандитов нэгэтэ фермэдэ ерээд:

— Рыгзыма Мункуевна, зунай һаранuудта ямар уялга абахаар байнабта,—гээд һураба.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхинһээ хойшо һаалишанаар хүдэлжэ ябаһан эхэнэрһээ ажал тухай зүөшэл абахаар лэ байгаа даа. Тэрэ хэды олон жэлдэ хүдэлжэ, ажалайнгаа алишье талые һайса мэдэхэ, дүй дүршэлтэй һаалишан гэжэ нютагтаа суурхана. Парткомой секретарьтай хөөрэлдэхэдөө Рыгзыма Мункуевна: «ажаллажа шадаа һаа, фермээрээ үнеэн бүриһөө мянган килограмм һү һаахабди» гэһэн юм. Зунай дүрбэн һарада бүхы совхозой һаалишадай иимэ уялга абаад, республика соогоо үүсхэл гаргаад байхада, тэдэнэй суунь жэгүүр далитай боложо, нютаг бүхэндэ тараһан байна бшуу.

«Холын суу холуур тарана» гэһэн удхатай мэдээсэлнүүдшье республикымнай газетэнүүдтэ толилогдожо захалаа һэн. Теэд «үгэеэ үгөөл һаа, тэрэнээ бэелүүлэ» гэлсэгшэ. Амалхыень амалаад, һүүлдэнь хооһон һуужа болохо аал! Иимэл бодолтойгоор Эрхирэгэй һаалишад, мал адуулагшад ажаллаһан байна. Зунай бэлшээри, тунга ногоон, ажалай эмхидхэл, өөһэд хоорондын мүрысөөн—эдэ бүгэдэ амжалтын ёһотойл түлхюурынь боложо үгөө. Совхозой түрүү һаалишан Рыгзыма Мункуевна Дылыкова зунай дүрбэн һарада хэды һү һааһан тухайгаа бидэндэ иигэжэ мэдүүлээ:

— Июнь һараһаа эхилээд, сентябрь дүүрэтэр үнеэн бүриһөөмни 1275 килограмм һүн һаагдаа.

Зарим һаалишадай жэлдээ эды һү һаажа байхада, нүхэр Дылыкова шадажа ажаллаа бшуу. Зунай бэлшээриин хаһада ехэ һү һааха гээшэ гансашье мал адуулга бэшэ, харин һаалишадай өөһэдынь оролдолго. Һаамхай үнеэд һайнаар харууһалагдаа, нэмэлтэ тэжээл үгтэжэ байгаа. Рыгзыма Мункуевна үнеэн бүхэнэйнгөө ашаг шэмые хаража, эһээгдэжэ амтаруулагдаһан талханай зүйлые зохидоор хубааридаг һэн. Илангаяа туглаһан үнеэдые түрүүшынь үедэ оло дахин һаажа, хүхэ дэлэн һайнтай, һү шамэ ехэтэй болгохые хүсөө. Тиигээд зунай ногоон дээрэ зарим үнеэдһээнь үдэртөө 12—13 литр һүн һаагдаа.

Үниинэй һаалишан нүхэр Дылыкова жэлэй эхинһээ хойшо харууһалдаг бүхы үнеэдһээ дунда зэргээр 2280 гаран килограмм һү һаагаад байна. Зүгөөр урданьшье хоёр мянганһаа доошо нэгэтэшье ороогүй юм. Нёдондо үнеэн бүриһөөнь 2365 килограмм һүн һаагдажа, мүрысөөндэ түрүү гаралсаһан байба. Рыгзыма Мункуевнатай сугтаа хүдэлдэг Нина Максимовна Плансонова юһэ һара соо баһал хоёр мянганһаа үлүү килограмм һү һаагаад байна.

Һаалишад С. Донитова, Ц. Цыремпилова болон бусад магтаалтай. Олон хүнэй оролдолго гаргажа байхада, һаалиин фермэнүүд шалгарна. Совхозой 1-дэхи МТФ-гэй һаалишад юһэн һарын турша соо үнеэн бүриһөө 1900 гаран килограмм һү һаажа, мүрысөөндэ түрүү гараба.

Зунай һаранuудай үнгэрөөл байхада саашадаа ямар зорилго табигдахаб? Энэ асуудал октябрь һара гарахатай сасуу хэлсэгдэбэ. Һаалишад олоороо сугларанхай, булта бодолгото болоһон янзатай.

— Үбэлэй долоон һарада хэды һү һааха аргатай гээшэбибди,—гээд, совхозой директор Алексей Васильевич Пахоевэй хэлэхэдэ:

— Дахин лэ мянган килограмм һааха аргатайбди,—гэжэ һаалишадай нэгэн дуугарна.

— Энэмнай бага бэшэ аал,—гэһэн үгэнүүдшье хүнэй дундуур дуулдана.

1100... 1200... Бага! Үшөө дээрэнь 50 килограмм. Иигээд лэ доодо захын хэмжээн дурадхагдажа, одоолшье хүнүүдэй сэдьхэл ханаанги болобо. Энэ хөөрэлдөөн баһал холуур тараа. Хэдэхэн үдэрэй үнгэрөөд байхада: «Эрхирэгэйхид хоёрдохи дабаагаа дабахань. Үбэлэй долоон һарада үнеэн бүриһөө 1250 килограмм һү һааханьъ» гэжэ нютаг бүхэндэ мэдэхэ болонхой байгаа.

Ерэхэ хабар, май һара гаратар тус ажахыда хамта 12,5 мянган килограмм һүн һаагдаха, тэрэнэйнь арбан мянганиинь гүрэндэ худалдагдаха байна. Үбэлжэлгын хаһада һаали элбэгжүүлхэ гээшэмнай үнеэдые харууһалха, эдеэлүүлхын хүсэн гэжэ эрхирэгэйхид һайса мэдэдэг. Үбһэ тэжээл зүбөөр хубаарилагдаха, гидролизно аргаар һолоомон эһээгдэхэ ёһотой. Үнеэдтэ үгтэхэ тэжээлые амталан буйлуулаад эдюулбэл, һү һаали нэмэнгүй яахань һэм. Энээнэй хажуугаар продукциин өөрынь үные хямдаруулха тушаа хөөрэлдөөн гарана.

— Совхоздомнай центнер һүндэ хори гаран түхэригэй гаргаша хэгдэдэг,—гээд главна бухгалтерай лаблан хөөрэхэдэ: «тиимэ ехэ гаргашатайгаар ажаллаад, хаанаһаа олзо доход оруулхабибди» гэлдэхэ һаалишад олон байгаа. Яахадаа һүн үнэтэйб? Бодоод үзэе. Энээнэйнь үнэ сэн гансахан малда эдюулһэн тэжээлһээ бэшэ, харин заримдаа хэрэгтэй-хэрэггүй ажалда мүнгэ зөөри гаргагдана. Нёдондо бэлэдхэгдэһэн үбһэнэй центнер бүхэниинь 2 түхэриг 30 мүнгэтэ байгаа. Теэд зөөлгэдэнь үшөө хоёр түхэриг хүрэтэр гаргашалагдаа бшуу. Эдэ бүгэдэ абтаһан һүнэй өөрынь үные ехэдхэһэн байна. Мүн зарим ушарта малай тэжээл гамгүйгөөр гаргашалагдажа, совхозой мүнгэ зөөридэ гарза болосоо. Мүнөө иимэл алдуу дутуунууд тухайгаа хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдһээ эхилээд, һаалишад, мал адуулагшад хүрэтэрөө хөөрэлдэнэ. Энээнһээ тобшолол хэгдэжэ, ажахын энэ һалбариие олзотой болгохо тушаа хэлсэгдэнэ.

Эрхирэгэй һаалишад, мал адуулагшад үбэлдөө сагаан эдеэгээ элбэгжүүлхын түлөө республика соогоо мүрысөө үүсхээд, ажалдаа хам оронхой. Тэдэнэр зундаа һайнаар ажаллажа, үгэдөө хүрөө ха юм. Мүнөөшье зорилгонь ехэ, харюусалгатайшье. Оролдоод ажаллаа, хамтаараа хүсэлөө һаань, хэлсэһэниинь хүсэлдэхэл байха. «Амалаал һаа, тэрэнээ бэелүүлхэ ёһотойбди» гэжэ эндэхид хөөрэлдэнэ. Тиигэнгүй лахаб! Үгэеэ үгөөд, дүүргэхэгүй гээшэ эшхэбтэр хэрэг. Алдабал—ална хооһон һалагдаха ха юм.

Т. ГАРМАЕВ,
манай тусхай корр.

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН АГУУЕХЭ ДАЙНАЙ ҮЕДЭ

Эсэгэ ороноо фашис булимтарагшадһаа хамгаалха хэрэгтэ совет залуушуул бүхы арадтайгаа хамта жагсаһан байгаа.

Ганса комсомол болон залуушуулые һургаха подразделениүүдтэ дайнай жэлнүүдэй үедэ 1 миллион 700 мянган минометчик, пулемётчик, автоматчигууд, санаар, тамаралгаар 117 мянган ниитын инструкторнууд бэлдэгдэһэн байгаа. Десантна сэрэгүүдэй 10 сэрэгшэдэй 9-ниинь комсомолшууд байһан юм.

Дайнай түрүүшын таба һара соо комсомолой Москвагай организаци 300 мянган комсомолшуудые фронтдо эльгээһэн байгаа. Тэдэнэй 10 мянганиинь арадай сэрэгшэдэй зэргэдэ ороһон байна. Комсомолой Ленинградай организациин 90 процентнь фронт дээрэ тэмсэһэн байха юм. Одессын 28 мянган комсомолшуудай 18 мянганиинь фронтдо ошоо һэн.

Севастопольдо, Сталинградта, тэдэниие хамгаалгын үедэ комсомолшууд түрүү зэргэдэ жагсажа, баатаршалгын ульгэр жэшээ харуулдаг байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Эхэ оронойнгоо урда тээ ехэ габьяатай байлһанайнгаа түлөө Москвагай, Ленинградай, Одессын ба бусад хэдэн городуудай комсомолой организацинууд Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан байха юм.

Краснодоной баатарнууд, Зоя Космодемьянскаягай баатаршалга тухай бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Дайсанай саг зуураар эзэлһэн зарим город, районуудта партиин уряалаар комсомолшуудай партизанска отрядууд, диверсионно бүлэгүүд эмхидхэгдэдэг байгаа. Бии болгогдоһон тиимэ отрядуудай сэр... шэдэй 60 процентнь комсо... шууд байдаг байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агу... ехэ дайнай үедэ дайшалхы габ... яатайгаар тэмсэһэнэйнгээ тү... комсомолоор хүмүүжүүлэгдэһэ... мянган сэрэгшэд Советскэ Союз... Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тэд... нэй 60 хүниинь энэ хүндэтэ нэ... зэргэдэ хоёрдохёо хүртэһэн бай... юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын да... най үедэ 3,5 миллион комсо... шууд Советскэ Союзай орден ... медальнуудаар шагнагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: батальоной ... сорг, Советскэ Союзай Гер... гвардиин ахалагша серж... М. В. Ахмедов сэрэгшэ-ком... молшуудтай хөөрэлдэжэ бай... 2-дохи Белорусска фронт, 194... он.

АПН-эй фото.

110 гектарай тус бүриһөө 47,7 центнер үбһэ абажа, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз дотороо эрхимлэһэн, Сэлэнгынгээ аймаг дотор шалгарһан луговод Бальжи Дансарунов баяртай (Зураг дээрэ зүүн гарһаа). Һаяхан колхозой агроном-луговод В. Бальжинимаев (баруун гарһаа) тэрэнэй һүрилжэ абаһан үбһые хэмжэжэ абаһан байна.

Б. ГЫЛЫКОВЭЙ фото.

«БУРЯАДТА КОМСОМОЛОЙ БИИ БОЛОЛГО»

Буряадай номой хэблэл ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зорюулжа «Буряадта комсомолой бии бололго» гэжэ ном хэблэлһээ гаргаба. Тэрэ номые хорёод оной комсомолшууд хамтаараа бэшээ. Республикын хэдэ хэдэн аймагуудта комсомолой түрүүшын ячейкэ эмхидхэһэн эдэбхитэдэй дурасхаалнууд ном дотор хэблэгдэһэн байна.

Тус ном КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Модогоевой статьягаар нээгдэнэ.

Буряадай комсомолой организаци ленинскэ комсомолой олон тоото отрядуудай нэгэн болоно. Тэрэ хадаа бүхы комсомолтой нэгэн адли тэмсэлэй, илалтын алдарта зам гараһан байна. 1924 оной майн 5-да БМАССР-тэ РКСМ-эй түрүүшын съезд болоһон. Тэрэ үдэр комсомолой Буряадай организациин бии болгогдоһон үдэр гэжэ тоологдоно. Гэбэшье Буряад орондо комсомолой организаци үнэн дээрээ тэрэ үдэрһөө бүри урдуур тогтоогдоһон байгаа.

Үшөө 1918 ондо—Байгалай үмэнэдэхи газар нютагые ... ба американ интервентн... эзэмдэжэ байха үедэ республи... мнай олохон нютагуудта ком... нистнуудаар байгуулагдаһан ... луушуулай организаци бии ... һан юм. Тиихэ үедэ эдир хүб... бэеэгаа гартаа буу барин, С... засагай түлөө тэмсэһэн ба... Тэдэнэр коммунистнар, комсо... шуудһаа бүридэһэн партизан... рядуудта ябаһан байгаа.

Буряадай комсомолой түүхэ... даа түрүүшымнай комсомол... дай дайшалхы ажалай алдар... лые ургажа ябаа эдир үетэн... руулһан гэрэлтэмэ хуудаһан... лоно.

Энэ номой хуудаһануу... Н. Н. Мункоев, С. Я. Ербае... А. Д. Далбаева, Д. М. Михал... Н. Е. Левский болон хууша... бусад комсомолшуудай дурасх... нууд толилогдоһон байха юм. ... ном Буряадаймнай комсомо... дайшалхы, ажалай алдарта зам... түүхэдэ үшөө нэгэ хуудаһа бо... лгэ.

О. БЕРЕЗКОВ.

ГЭРЛЭЛГЭ БА БҮЛЭ ТУХАЙ ХУУЛИ

...оной июнь һарада үнгэрһэн ...о Соведэй сесси дээрэ ба-...һан «Гэрлэлгэ ба бүлэ ту-...Р Союзай болон союзна ре-...нуудай хуули гаргаха үн-...уринууд» октябриин 1-һээ ...о ороба.

...хуулиин ушар удха тайл-...ойлгуулха тухай эрхэтэд ...табидаг. Тиимэһээ сүүдэн, ...турын зургаанда хүдэлдэг ...уд шэнэ хуули гаргаха ...һууринууд тухай ойлгуу-... хүдэлмэри үргэнөөр ...эргэтэй.

...гаргаха үндэһэ һууринуу-...ы асуудалнуудые газетын ...тьягаар гүйсэд тайлбари-...бэзэ, тиибэшье гэр бүлын ...анууд тухай хуулида оруу-... шэнэ хубилалтын гол ...ь тодорхойлжо боломоор

...түрүүн гэрлэлгэ ба бүлэ ...ССР Союзай болон союзна ...икануудай хуули гаргаха ...һууринууд бүлын харил-...эрэшүүл, эмэгтэйшүүлэй ...эрхэтэй байлгые улам саа-...бэхижүүлгэдэ зорюулагда-

...шэнэ хубилалтанууд «Гэр-...бүлэ тухай хуули гаргаха ...һууринууд» соо хараалаг-

...һээ урдахи хуулиин ёһоор ...һалаха ябадал имагтал сүү-...шиидхэгдэдэг байһан. Мүнөө ...хуулиин 14-дэхи статьягай үндэһөөр ЗАГС-ын зургаануудшье айлай һалалга шиидхэхэ эрхэтэй байна.

Гэбэшье совет бүлын байдал улам бэхижүүлхэ хэрэг гүрэнэй захиргаан, зургаануудай нэгэн шухала зорилгонь байһаар гэжэ онсолон хэлэлтэй. «Эрхэтэдэй хубиин ба ниитын аша туһые тааруугаар зохилдуулдаг совет бүлэ тухай анхарал оролдолго хадаа Совет гүрэнэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно». — гэжэ хуулиин үндэһэ һууринууд соо хэлэгдэнэ.

Гэрлэлгые болюулха тухай асуудал шиидхэхэдээ сүүдэй гү, али ЗАГС-ын зургаанууд үбгэ һамган хоёрые эблэрүүлхэ бүхы хэмжээнүүдые абахые оролдодог байна. Тэрэл 14-дэхи статья соо: «Хуулиин наһа гүйсөөгүй, үхибүүгүй үбгэ һамган хоёрой һалахаяа хоюулаа хүсөө һаань, ЗАГС-ын зургаанууд тэрэниие шиидхэжэ болоно» — гээд хэлэгдэнэ. Һалаха тухай мэдүүлгые үбгэ һамган хоёрой барилһан үдэрһөө хойшо гурба һарын үнгэрөөд байхада, һалаһан тухайнь бүридхэл хэгдэхэ, тэдээндэ энээн тухайнь үнэмшэлгэнүүд үгтэхэ байна. Энэ үгтэһэн гурба һара соо үбгэ һамган хоёр һалахаяа хүсэһэн тухайгаа хүсэд һайнаар бодожо, шүүжэ үзэхэ болоно.

Һураггүйгөөр үгы болоо гэжэ хууляар тогтоогдоһоной ёһоор мэдэрэгдэһэн, ухаа муутай гэжэ хуулита ёһоор тодорхойлогдоһон, гэм хэһэнэйнгээ түлөө сүүдлэгдэжэ, гурбан жэлһээ бага бэшэ болзорто сүлөөгөө хаһагдаһан хүнүүдһээ һалаха хэрэг сүүдэй шиидхэбэригүйгөөр ЗАГС шиидхэхэ эрхэтэй. Эдэ ушарнуудта үбгэ һамган хоёрой али нэгэнэйнь мэдүүлгын ёһоор. Хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй бүлэ соо бии үгыень хараада абтагдангүйгөөр, гэрлэлгэ болюулагдадаг байха.

Харин үгы болоһон, ухаа муутай гэгдэһэн, эрхэ сүлөөгөө хаһагдаһан хүнэй талаһаа түлөөлэгшын арсалта хээ һаань, гэрлэлгэ болюулха асуудал сүүдээр шиидхэгдэхэ.

Эхын ба үхибүүнэй элүүр энхые хамгаалхын зорилгоор урданайхиһаа ондоо гурим тогтоогдоо. Гэбэл һамганайнгаа нарайлхаа байһан үедэ, үхибүүнэй нэгэ наһа гүйсөөдүйдэ һамганайнгаа зүбшөөлгүйгөөр, үбгэн һалаха тухай хэрэг бариха эрхэгүй.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной майн 8-най Указай ёһоор ЗАГС-да ороһон лэ үбгэ һамган хоёр үхибүүнэй түрэлхид гэжэ бэшэгдэдэг байгаа. ЗАГС-аар үнэмшэлэгдөөгүй гэрлэлгэдэ байгаад, үхибүүтэй болоһон эхэ, үхибүүнэйнгээ эсэгэһээ алимент нэхэхэ эрхэгүй һэн. Харин үхибүүнэй түрэһэн хойно сугтаа ажаһуужа, үхибүүгээ хүмүүжүүлжэ байһан аад, һалаһан бүлын али нэгэн талань тогтоогдомол гуримай үндэһөөр алимент түлэдэг байгаа.

Мүнөө шэнэ хуулиин ёһоор ЗАГС-да ороогүй түрэлхидһөө гараһан үхибүүнэй уг гарбал үхибүүнэй эхэ эсэгэ хоёрой хамтын мэдүүлгээр тодорхойлогдон бэшэгдэхэ болоо. Үхибүүнэй түрэһэн тушаа түрэлхидэйнь зүгһөө хамтын мэдүүлгын ороогүй һаа, үхибүүнэй эхын мэдүүлгэ сүүдтэ харагдажа, үхибүүнэй эсэгэ тодорхойлогдохо.

Энэ гурим «хүнгэхэн» ябадалтай эхэнэр, эрэшүүлые дэмжэһэн хэрэг бэшэ, харин социалис ёһо гуримда харша бэшэ гэр бүлын харилсаа тогтоохо, үхибүүнэй түрэхэһөө урид дүтэ барисаатай байһан хоёрые айл болгожо түбхинүүлхэ, үхибүүгээ сугтаа хүмүүжүүлхэ ябадалынь хангаха талада зорюулагдана. Имагтал энэ зорилгоор үхибүүнэй эсэгые тодорхойлхо хэрэг сүүдээр шиидхэгдэхэ, тииһэнһээ эсэгын уялга, харюусалга тодорхойлогдохо зэргэтэй. Гэбэшье үхибүүнэй эсэгэ тодорхойлогдохо ёһотой гээд, тодо үндэһэ баримтагүйгөөр сүүдтэ хэрэг бариха, буруу шиидхэбэри абаха ябадал гаргабал, хүнүүд хоорондын харилсаанай ёһо заншалда харша, зарим хүнгэн ябадалтайшуулые үмэгшэлһэн ушар болохо бшуу.

Тиимэ дээрэһээ хадамда гараагүй ганса бэе эхэнүүдтэ гүрэнэй тэдхэмжэ түлэхэ ёһо гурим хуушаараа үлөө.

Алиментнүүдэй хэмжээн тэрэл зандаа: нэгэ үхибүүндэ — түрэлхидэй салин хүлһэнэй дүрбэнэй нэгэ хуби, хоёр үхибүүндэ — гурбанай нэгэ, гурба ба гурбаһаа олон үхибүүдтэ салингай хахад хуби үхибүүдэй хуулиин наһа гүйсэтэрнь түлэгдэхэ. Зүгөөр шэнэ хуулиин ёһоор алиментын хэмжээн сүүдээр бага болгогдожо болохо байна.

Хуулиин наһа хүсөөгүй үхибүүдтэ осол (хүндэ үбшэн, үхибүүнэй гэмтэл гэхэ мэтэ) ушаржа, нэмэлтэ гаргашын хэрэгтэй болоо һаа, алимент түлэдэг түрэлхид тэрэниие ямар зэргээр даалсахаб гэжэ шэнэ хууляар нормо тогтоогдонхой.

Хуулиин наһа хүсөөгүй үхибүүдтээ алимент түлэһэн түрэлхидэй үтэлжэ, ажал хэжэ шадахагүй, али үлбэр болоһонһоо үргэмжэ, тэдхэмжэ хэрэгтэй болобольн, үхибүүдэйнь түрэлхидтөө алимент түлэхэ ёһо гурим шэнэ хуули дотор хуушаараа үлөөгдөө. Гэхэ зуура эндэ нэгэ иимэ хубилалта оруулагдаа.

Түрэлхидэй уялгануудые дүүргэдэггүй байһан гэжэ сүүдээр тодоруулагдаһан эхэ, эсэгэнэртэ үхибүүгэдынь алимент түлэхэ уялгаһаа сүлөөлэгдэжэ болохо.

Иимэ ёһо гуримай тогтоогдохо шухала болоһониинь мэдээжэ. Юун бэ гэхэдэ, түрэлхидэй уялгануудые дүүргэдэггүй, наһа хүсөөгүй үхибүүдтээ алимент түлэхэһөө хулжадаг, ажал хүдэлмэриеэ, байра байдалаа һэлгэдэг, энэ тэрэ ажалай олзо хаража, эндэ тэндэ саг зуура хүдэлдэг хүнүүд ушардаг бшуу. Тиимэ хүнүүд үтэлхэдөө пенси абаха ажалай стажгүй байхаа һанадаг. Тиигэжэ тулгардахадаа үхибүүдһээ алимент нэхэжэ, сүүдтэ хандадаг һэн. Харин мүнөө тэдэнэртэ сүүд арсалта хэхэ эрхэтэй болоо.

Үбгэ һамган хоёрой бэе бэеэ материальна талаар дэмжэхэ ябадал гэр бүлэдэ тон шухала. Урдань союзна республикануудай хуули гаргаха үндэһэ һууринууд энэ асуудал элдэбээр шиидхэдэг һэн. Гэрлэлгэ ба бүлэ тухай хуули гаргаха үндэһэ һууринууд энэ талаар тодорхой гурим тогтообо. Шэнэ хуулиин ёһоор ажал хүдэлмэри хэжэ шадахаяа болиһон нэгэниинь гү, али һамганиинь нарайлха үедөө, үхибүүнэй түрэһэнэй һүүлээр нэгэ жэлэй турша соо, үбгэнэйнгөө түлөөһэ түлэхэ шадалтай байгаа һаань, сүүдээр нэхэжэ тэдхэмжэ абаха эрхэтэй. Энэ эрхэ тэдэнэрэй һалаһанайшье һүүлээр хүсэндөө үлэхэ (13-дахи статья).

Хэрбээ һалаһанайнгаа һүүлээр нэгэ жэлэй турша соо үбгэн һамганай али нэгэн ажал хэжэ шадахаяа болижо, үргэмжын болоо һаань, нүгөөдэһөө тэдхэмжэ абаха эрхэтэй. Хэрбээ үбгэ һамган хоёр удаан саг соо гэрлэжэ һуугаад, һалаһанһаа хойшо табан жэлһээ удаан бэшэ саг соо пенси абаха наһанда хүрэхэ нэгэнэйнь тэдхэмжэдэ хэрэгтэй болоод, хэрэг баряа һаань, сүүд нүгөөдэһөөнь алимент нэхэжэ үгэхэ уялгатай.

Үбгэ һамганай зөөри аршалан хамгаалха эрхэ шэнэ үндэһэн хуулинууд дотор хуушаараа үлөө.

Гэрлэлгэ ба бүлэ тухай хуули гаргаха үндэһэ һууринууд бүлын харилсаанда эрэшүүл, эмэгтэйшүүл адли тэгшэ эрхэтэй гэжэ онсолон тэмдэглэнэ. Бүлэ доторхи тэгшэ эрхэ болбол гүрэнэй, ниитэполитическэ, ажахын, соёл культурын бүхы ажабайдалда эрэ хүн, эхэнэр тэгшэ эрхэтэй гэжэ батадхаһан СССР-эй Конституцида үндэһэлнэ.

Гэрлэхын урда тээ үбгэ һамган хоёрой али нэгэндэнь хамаатай байһан зөөри, тэрэшэлэн гэрлэһэнэйнгээ хойно бэлэг болгон гү, али уг залгамжалан абаһан юумэнүүд, тэдэнэй тус бүриинь зөөри болоно. Гэрлэһэнэйнгээ һүүлээр үбгэ, һамганай абаһан эд хэрэгсэлнүүд тэдэнэй хамтын зөөри гэжэ тоологдоно. Эдэ зөөри хогшолые эзэмнэхэ, хэрэглэхэ, ашаглаха талаар үбгэ һамган хоёр аб адли эрхэтэй.

1968 оной октябриин 1-һээ хүсэндөө ороһон гэрлэлгэ ба бүлэ тухай ССР Союзай болон союзна республиканoccуудай хуули гаргаха үндэһэ һууринуудай юрэнхы дүримүүд иимэ болоно.

Тэдэниие гүнзэгыгөөр шудалан, зүбөөр хэрэглэхэ, улад зондо үргэнөөр ойлгуулха гээшэ сүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, прокурорнуудай, адвокадуудай хойшолуулашагүй шухала зорилгонь болоно.

М. МОГНОНОВ,
Буряадай АССР-эй Верховно Сүүдэй Түрүүлэгшэ.

АРАДАЙ ХАНИ БАРИСАА БЭХИЖУУЛХЭ

Юрий РЫТХЕУ

Уран зохёолшодой Ташкентдэхи хуралдаанда чукот арадай түлөөлэгшэ Юрий Рытхеу хабаадаа. Энэ арад Совет засагай үедэ социализм тээшэ хүгжэлтын замаар ехэ дабшалта хээ.

Урдань үзэг бэшэг мэдэхэгүй, Ази түбиин үнсэг захын арад зон өөрын соёлтой, өөрын үндэһэн интеллигенцитэй (тэдэнэй нэгэниинь — уран зохёолшо Юрий Рытхеу) болоо. Рытхеу «Чукоткын сага», «Саһанай хайлаха үе», «Бишыхан Шандагахануудай нугада», «Айван...» г. м. рассказууд, повестьнууд, романуудые бэшэһэн. Тэрэнэй зохёолнууд СССР-эй арадуудай хэлэн дээрэ оршуулагданхай. Англида, Чехословакида, Канадада, Болгарида, мүн ондоошье гүрэнүүдтэ хэблэгдэн гараа.

Уран зохёолшын зорилго, общество доторхи тэрэнэй үүргэ тухай Чукоткын уран зохёолшо АПН-эй корреспондентын гуйлтаар хөөрэбэ.

...кусство, литература ямаршье ...олониитын угаа ехэ хүсэн ... Уран зохёолшын гараһ... ...эхэтэ зэбсэг болгогдодог. Тии... литература хадаа хүн зоной ...туһада алба хэхэ ёһотой. Ли...тура, искусство политикатай ...шье холбоогүй байха ёһотой ...зарим нэгэ хүнүүдэй хэлэдэ... ямаршье үндэһэгүй, хоо...сон. Тэрээнһээ гадна, лите...ра, искусство гээшэ үндэһэ..., гүрэнэй хилээр хизаар...лагүй, харин элдэб арадуу..., оронуудай харилсаа холбоо ...бэхижүүлхэ зэргэтэй. Хүн ...тэнэй соёл культурын угай ...сасаатай байһаниинь мүнөө, ...формациин хэрэгсэлэй элбэг...тэй сагта илангаяа эли тодоор ...харагдана.

...Национальна түүхэеэ зураглан ...дуулһан эрхим һайн, ёһотойл ... зохёол бүхы дэлхэйн улад ...зондо ойлгосотой байханьлабтай. ...Түрэлтэн ураг саданай һэль...ээ һабагшаар холбоотой байдаг, ...тэрэнһээ бүхы хүнүүд аха дүүнэр ...болно.

...Советскэ Союздахи бага арадуудай соёлынь манай бүхы оро...ны соёлтой хамта хүгжэн һалба... Олон үндэһэ яһатанай совет ...литературын хүгжэһэн дүй дүр...шые халан абаагүй һаа, Хойто...той зохёолшодой удха түгэс, ...ган хурса зохёолнуудые бэшэ...хэнь бэрхэтэй байха һэн.

...Чукоткын хахад арал дээрэ ...социализмын амисхалай һаял хү...рэжэ байха үеэр, хаа хаанагүй ...хэм һуралсалай дэлгэрхэ үеэр ...Европын соёлтой танилсахадаа, ...ехэн хүгжэжэ эхилһэн тэрэнэй ...дые бага арадуудһаа таһалха ... ойлгоһон заримашуулшье ...байһан. Мүн ород хэлэ үзэдэг бо...лодоо үндэһэн чукот хэлээ мартаабди гэжэ тоолодогшье хүнүүд ...байһан. Теэд тэрэ соморд... ...нь югээр дүүрээб гэхэдэ, түрэл ...чукот хэлэн дээрээ литература...ын гаргалта жэлһээ жэлдэ оло...шоно.

...Социализмын суртал интерна...циональна байдаг тула бүхы арадуудай түрүү үзэл сурталтай нягта холбоотой.

Империалистнууд Вьетнамда хюдалдаа хэнэ, Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороо улам һужэрөөнэ. Америкын Холбоото Штадуудта негрнүүдые алана, Африкын шэнэ гүрэнүүдтэхи угсаатанай хоорондын атаа мэеэ буляалдаан колониальна дарлалтаһаа һаял сүлөөрһэн арадуудай бэрхэтэй байдалые улам хүшэр болгоно.

Мүнөө үеын уран зохёолшо хадаа эдэ бүгэдые элишэлхэ, өөрыгөө хэтэрүү дэлгүүртэ тоолохо аюулһаа абарха уялгатай. Уран зохёолшо хэрбээ мүнөөнэй расизмын хорото шуналда эзэлэгдэбэл, муу харгыда орохо. Тиимэ уран зохёолшод хүн түрэлтэниие нэгэдүүлхэ арюун нангин зорилго бэелүүлхын орондо, бүгэдэ ниитын болбосорол хүгжөөлсэхэ бусад арадуудай эрхэ буруушаажа эхилдэг байна.

Дэлхэйн соёлой дээжэ бологшо совет литература мүндэлөө. Тэрэнэй хүгжэлтэдэ ородууд, украинцууд, узбегүүд, мүн бусад ехэшье, багашье арадуудай түлөөлэгшэд тэгшэ эрхэтэйгээр хабаадана гэжэ үнэн сэдьхэлһээ мэдүүлнэб.

Азиин, Африкын уран зохёолшодтой хөөрэлдэхэдөө, тэндэхи арадууд революциһаа хойшонхи түрүүшын жэлнүүдтэ бидэнэй гаталһан замаар дабхина гэжэ ойлгоо һэм. Мүнөөнэй хуралдаан шэнги уулзалгануудые эмхидхэхэ, зохёолнуудаа харилсан оршуулха, уран зохёолшодой хоорондын холбоо бэелүүлхэ гээшэ Ази, Африкын бага оронуудай соёлой хүгжэлтэдэ ехэ үүргэтэй байхань дамжаггүй гээд һананам.

Арадуудай аха дүүгэй холбоое бэхижүүлхэ, эб найрамдалай аша туһада хүдэлмэрилхэ, үндэһэ яһанай илгаа баримталан хүнүүдые аладаг эшэгүүритэ ябадал үгы хэхэ гээшэ элдэб оронуудай, арадуудай бүхы уран зохёолшодойнь нангин уялга болохо гэжэ тоолоноб.

(АНН).

СЭНХИР ЭКРАНУУД

...ОРИИН талада түрүү... сэнхир экран толотожо ...һээр һара үлүүтэйхэн ...жо байна. Харин уржа... 300-дахи айлайхи Хо...ельпоһоо «Изумруд» ... телевизор худалдажа ...ба.

...анса тэндэһээ бэшэ, Хо... ОРС-һоо, наймаанай ... эмхинүүдһээ худалда...абтаһан телевизорнүү... тоолохо болоо һаа, му... аймагай хэдэн зуугаад ...ан бүлэнэр сэнхир экра...урда һуунал ха.

Хори тосхоной баруун тээхэнэ, Наран гэжэ хадын оройдо телеретранслятор тодхогдожо, тэндэхи шадарай һуурин тосхонууд —баруулжаа — Баруун-Хасууртай, зүүлжээ — Булам, хойшоо—Аалан, урагшаа — Хэжэнгын аймагай Ородой Адаг гэжэ һуурин тосхонууд хүрэтэр Улаан-Үдын, Москвагай теледамжуулга харагдадаг болобо

Ц. ДУГАРОВ.

АЙЛ БУХЭНДЭ—ГАЗЕТЭ, ЖУРНАЛ

Надежда Перфильевна Иноземцева Түнхэнэй аймагай Аршаан тосхоной хэлхеэ холбооной отделениин үниинэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн юм. Ажалдаа ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө тэрээндэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдонхой. Нүхэр Иноземцева мүнөө ажалшадай дунда хэблэл тарааха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Зураг дээрэ: Н. П. Иноземцева.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ХЭБЛЭЛ ТАРААЛГАДА—ОЛОНИИТЫН АНХАРАЛ

КПСС-эй Баргажанай райком иимэ асуудалда зорюулагдаһан зүблөө һаяхан зарлаба. Зүблөөндэ аймагай ажахынуудай партийна комитедэй түлөөлэгшэд хабаадалсаа. Арад зоной дунда хэблэл тараалгаар ажахы бүхэндэ ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай партийна комитедүүдэй секретарьнар мэдээсэһэн байна.

— Манай совхозой коммунистнууд хэблэл тараалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байнхай. Мүнөө арад зоной дунда хэблэл тараахаар найман түлөөлэгшэд, гурбан почтальон табигдаа. Тэдэнэр мүнөөдөө 3000 түхэригтэ газетэ, журнал захиулаад байна, — гэжэ Баргажанай совхозой парткомой секретарь А. Г. Елшин мэдээсэбэ.

Ниитын түлөөлэгшэд Коновалов, Гаськов, Сосновская, почтальонууд Цивилева, Демина, Тютрина гэгшэд Баргажанай совхозой нютаг, отарануудаар ябажа байгаад, арад зоной дунда газетэ, журнал ехэ эдэбхитэйгээр тараана.

Бусад ажахынуудай дундаһаа хэлхеэ холбооной Уланай отделени ехэ амжалтатай. Тэндэхи колхозой партийна комитет ажахынгаа партийна организаци бүхэндэ газетэ, журнал тарааха хэрэгые хинан шалгаха даабари үгэһэн байгаа. Мүнөө тус ажахын коммунист бүхэн «Правда» газетэ, «Молодой коммунист», «Партийная жизнь», «Коммунист», «Политическое самообразование» гэһэн журналнуудые захихаһаа гадна, республиканска газетэ, журналнуудые олоор захина. Үнгэрэгшэ жэлдэ Уланай сомоной уншагшадай дунда 360 хэһэг «Буряад үнэн» газетэ тараажа, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэһэн хэлхеэ холбооной отделениин начальник Л. Х. Бадмаев арад зоной дунда түбэй газетэ, журнал тараахынгаа хажуугаар, нютагай хэблэлдэ анхаралаа ехээр хандуулна.

Парткомуудай секретарьнуудай мэдээсэл дээрэһээ хаража үзэхэдэ, зоной дунда хэблэл тараалга зарим нютагуудта эмхи гуримгүйгөөр, назгай нобшоор ябуулагдана. Хаана, али ажахын, хэлхеэ холбооной отделениин хүдэлмэрилэгшэд эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулнаб, тэндэ хэблэл тараалга урагшатайгаар хэгдэжэ, айл бүхэн газетэ, журналтай болохые оролдоно. Энэ талаар Баргажанай леспромхоз, Баргажанай адагай загаһанай комбинадай партийна комитедүүд эрхим амжалтатай.

Гэхэтэй хамта Дэрээнэй, Хурамхаанай совхозуудай, Карл Марксын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта хэблэл тараалга муугаар ябуулагдажа байна.

Манай корр.

ХАРЮУСАЛГАТАЙГААР ХАНДАХАДА...

Ажалшадай дунда газетэ, журнал тарааха хэрэгтэ Улаан-Үдын № 3 пассажирска автотранспортна предприятиин партийна организаци (партбюрогойнь секретарь Н. Т. Рябованов) горитойхон анхарал хандуулдаг юм.

Ерэхэ жэлдэ абаха хэблэлэй захил эмхидхэхэ тухай асуудал бүри август һарада партийна бюрогой заседани дээрэ профсоюзай, комсомолой эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Энэ заседани дээрэ ниитын тараагшад томилогдоһон юм. Тиихэдэ партийна хэблэл («Правда» газетэ, «Партийная жизнь», «Коммунист», «Агитатор», «Политическое самообразование» гэжэ журналнуудые) тараалга партбюрогой секретарь өөртөө даажа абаа һэн.

Хүн бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, ямар газетэ, журнал захибал таатайб гэжэ тэрэ дурадхадаг, зүбшэл үгэдэг. Тиихэдээ тэрэнэй бэлэдхэлые, хаана һуралсадагынь хараада абалсадаг байна. Тиигэжэ тус партийна организациин коммунист бүхэн, партийнабэшэ олон эдэбхитэд тус тустаа «Правда» газетэ, партийна 1—2 журнал шэнэ жэлдэ абажа байхаар захил хэбэ.

Тэрэшэлэн авиационно завод дээрэ энэ хүдэлмэри эмхитэйгээр ябана. Заводой профсоюзай библиотекые даагша коммунист Мария Ивановна Бухольцева энэ шухала хэрэг хүтэлбэрилдэг юм.

Тэрэнэй дурадхалаар предприяти дээрэ хэблэл тарааха саг үргэлжын пункт нээгдэһэн байгаа. Пунктын хүдэлмэри эрхилхэ хэрэг Мария Ивановнада даалгагдаа бэлэй. Цех, участок бүхэндэ ниитын тараагшад ажаллана.

Мүнөө тэдэнэр хүдэлмэришэн бүхэнһөө захил абанхай. Газетэ, журналнуудые захилгаар авиационно заводойхид промышленна предприятинуудай коллективүүдэй дунда түрүү һуури эзэлнэ.

Эдэ жэшээнүүд юун тухай гэршэлнэб гэбэл, хэблэл тарааха хэрэгтэ партийна организацинуудай анхаралаа саг үргэлжэ хандуулжа байбал, газетэ, журналнуудые захилга урагшатайгаар ябана бшуу.

Н. ХАЗАГАЕВ.

Аялга

БЭЛИГТЭЙ ДУУШАН, БЭРХЭ БАГША

Клавдия Гомбоева-Языковагай ирагуу һайхан хоолой үргэн уужам Буряад оронойнмнай хизаар бүхэндэ баяртайгаар хүлеэн абтадаг. Тэрэ 1965 ондо сценэеэ орхижо, багшалха, залуу дуушадые ургуулха хүдэлмэридэ бүхы уран бэлигээ, хаба шадалаа хандуулаашье һаа, хаа-яахан олониитын урда концертнүүдтэ хабаадажа, нүхэдөө баясуулдаг. Тэрэнэй ирагуу һайхан хоолой үнөөхил зандаа байдаг лэ даа.

Дуушан болохо эхин замдань 1940 ондо Москвада болоһон Буряадай литература болон исскуствын декада ехэ нүлөөлһэн байна. Тэрээндэ бэлэдхэлэй үедэ, тиигээд Ехэ театрай сценэ дээрэ Гомбоева-Языковагай уран бэлиг үнэхөөр харагдаһан, артист болохо хуби заяаниинь шиидхэгдэһэн юм гэлсэдэг. Илангаяа декадада хабаадагшадай бултаараа «Жаргалта Буряад-Монголни» гэжэ дуу гүйсэдхэхэдэ тэрэ Бадма Балдаковтой дабталгынь дуулажа ехэ суурхаһан юм. Залуу, хүсэтэй, эгээл охин дундаа ябаһан элитэ дуушадаймнай һайхан хоолой тэрэ тухай юумэ нилээд үзэһэн москвагайхидые ехэтэ гайхуулһан, баярлуулһан байгаа.

Тиигэжэ Клавдия Гомбоева-Языкова Буряадаймнай Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрай гол артистнуудай нэгэн боложо ороһон, Буряадай АССР-эй ба РСФСР-эй габьяата артистын нэрэ зэргэтэй болотороо ургаһан түүхэтэй.

Анхан тэрэ Хори нютагтаа долоон жэлэй һургуули дүүргээд, библиотекареэр хүдэлжэ байтараа Улаан-Үдэ ерээ һэн. Бүри 14 наһатай байхадаа, һургуулиингаа уран һайханай кружогые хүтэлдэг, наадандa хабаададаг, өөрөө дууладаг байгаа. Тэрэнэй эжы, абаньшье ехэ хүгжэмшэ, дууша зон байһан. Тиигээд 1938 ондо тэрэнэй һургуулидаа нүхэдтэеэ хамта наада бэлдэжэ байтарнь, композиторнууд В. Н. Морошкин Б. Б. Ямпилов хоёр хараһан байгаа. Тэдэнэй туһаламжаар дууша басаган Улаан-Үдын хүгжэмэй училищида абтаһан юм.

Оролдосотой, зорилгондоо хүрэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэдэг байһаниинь эндэл харагдаа бэлэй. Тэрэ богони болзор соо хүгжэмэй бэшэгтэ һураад, бэрхэ артистнуудһаа өөрэгүй дуулажа эхилээ һэн. Дүшэн оной Москвада болоһон декадада тэрэ концертдэ хабаадаа. Тиигэбэшье П. Берлинский ба Б. Ямпилов хоёрой «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ драмада Булганай, М. Фроловой «Энхэ-Булад баатар» гэжэ оперодо Агуу Гоохоной рольнуудые дуулан гүйсэдхэхөөр, Надежда Петровае халан абахаар бэлэн байһан. Тиихэдэ тэрэ залуухан ябаа. Залууханааршье Буряадай оперо ба баледэй театрай сценэ дээрэ наадажа эхилээ һэн.

Дайнай үеын, дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ Гомбоева-Языкова дээрэ дурсагдагша рольнуудһаа гадна, П. И. Чайковскиин «Евгений Онегин» гэжэ оперодо Татьянын, Ш. Гуногой «Фаустда» Маргаритын рольнуудта наададаг байгаа. Илангаяа Татьянын ролиие эрхим һайнаар гүйсэдхэжэ, Гомбоева үндэр амжалта туйлаһан байна. Эндэһээ эхилжэл дууша буряад басаганай алдар суу үргэнөөр таража эхилһэн гээшэ. Энэ ролиие эрхим һайнаар гүйсэдхэһэнэйнь түлөө Гомбоева-Языковада габьяата артистын нэрэ зэргэ олгогдоһон юм. Тэрэнэй һүүлээр Даргомыжскиин «Русалкада» Наташын ролиие гүйсэдхэжэ, бүри ехэ амжалта туйлаба.

Энэ үедэ тэрэнэй арад зондоо хүндэтэй болоһонойнь гэршэ — Гомбоева-Языковае Буряад оронойажалшад СССР-эй Верховно Соведтэ депутадаар һунгаа һэн.

Игэжэ нэрэ түрэтэй, алдар солотой, нилээд ехэ юумэ туйлаадшье ябаа һаа, артист мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ, бэлиг шадабарияа мүлижэл ябаа. Тиигэжэ тэрэ 1946 ондо Москвагай консерваторидо һурахаяа мордоо һэн. Тэндэ бэрхэ мэргэжэлтэдэй, ороной түрүү дуушадай, искусствын элитэ ажал ябуулагшадай дунда ехэ юумэ ойлгохо болоо, һураашье. Илангаяа тэндэ заалгаһан багшаяа В. Ф. Рождественскиие Гомбоева-Языкова мүнөөшье халуунаар дурсадаг. Оперын рольнуудта бүри һайнаар, геройнуудайнгаа зан абариие гүнзэгыгөөр харуулжа һурахадань, мүн ирагуу уян хоолойнгоо бүхы арга боломжые дүүрэн хэрэглэжэ, хүгжэмэй нангин һайханиие дамжуулжа шададаг болоходонь энэ хүн ехэтэ туһалһан байна бшуу.

Игэжэ бэеэ хүсэд олоод, дэлхэйн, ородой хүгжэмэй классигуудай орёо бэрхэ бүхы оперонуудта адли тэгшэ дууладаг болоод ябаха үедэнь Буряадаймнай оперо ба баледэй театр эгээл эрхим спектакльнуудаараа суурхадаг байһан юм. Энэ үедэ Клавдия Гомбоева-Языкова РСФСР-эй габьяата артистын нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Дуушанай гол шэнжэ, тэрэнэй хоолойн шанар тухай хэлэхэ болоо һаа, лирическэ сопрано гэжэ илгахабди. Гэбэшье, эхэнэр хоолойн эгээл бүдүүниие ба эгээл нариниие адли тэгшэ хэрэглэжэ дуулагдадаг Ж. Бизейн «Кармендэ» Микаэлиин ролиие Гомбоева-Языкова жэншэдгүй һайнаар гүйсэдхэдэг байһан юм. Тиигэжэ энэ артистда хүшэр роль, таарахагүй роль гэжэ үгы болоһон. Энэмнай дуушан бүхэнэй эрмэлзэдэг, зүгөөр бэлээр бэелдэггүй эгээл ехэ хүсэлнүүдэй нэгэн ха юм даа. Тэрэнэй баһа нэгэ гэршэ А. Рубинштейнэй «Демон» гэжэ оперын манай театрта гүйсэдхэгдэһэниинь мүн болоно. Энэ оперын гол, Тамарын рольдо Гомбоева-Языкова хоолойнгоо драматическа талые хэрэглэжэ дууладаг һэн.

Игэжэ бэлигтэй артист театрта хүдэлмэрилхэ үедөө бүхы дээрээ 30 гаран оперодо гол нюурнуудые наадаһан байна. Тэрэнэй эгээл дуратайгаар дууладаг оперонь «Чио-чио-сан» байһан юм гэжэ тэмдэглэхэ ёһотойбди. Чио-чио-Санай рольдо Гомбоева-Языкова бүхы хүсэ шадалаа дуулаха бүреэ үгэдэг һэн. Сценэ дээрэ гараха бүреэ эгээл түрүүшынхиеэ дуулахаяа байһан мэтэ зүрхэеэ хүдэлгэдэг байһан тухайгаа мүнөө тэрэ шабинартаа хөөрэдэг. Габьяата артистын гүйсэдхэһэн Чио-чио-Санай образ Буряадай оперо ба баледэй театрта эгээл эрхим гэжэ нэрэтэй зандаа үлэһэн.

1965 ондо Клавдия Ивановна «Фаустда» Маргаритын роль гүйсэдхэжэ дуулаад, багшалха хүдэлмэридэ гараһан байна. П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Буряадай хүгжэмэй училищиин студентнэртэ тэрэ баян дүй дүршэлөө дамжуулан үгэдэг. Тэрэнэй һурагшадай дунда багшынгаа алдар солото замые дабтаха, түрэл буряад арадаа баясуулха бэлигтэй оюутан, хүбүүд, басагад бии. Тэдэнэй дундаһаа шэнэ бэлигтэн гарахал байха. Энээндэ бидэ бүхөөр этигэнэбди.

О. КУНИЦЫН.

Зураг дээрэ: К. Гомбоева-Языкова зүжэгэй үедэ.

ЭДИР ЛЕНИНЕЦҮҮДЭЙ ФЕСТИВАЛЬ

Репортаж

Һаяхан Улаан-Үдын Октябрьска районой һурагшад «Баатарлиг 50 жэл» гэһэн фестиваль үнгэргэбэ. Анха түрүүшынхеэ эндэ үнгэргэгдэһэн тус фестивалиие дурсагдагша районой ВЛКСМ-эй комитет эмхидхэһэн байна. Һурагшадай фестиваль харахаяа тэдэнэй гэртэхин, мүн айлшад олоороо уригдаһан байгаа.

Сэрэгэй оркестрэй ирагуу аялга зэдэлжэ, барабануудые зүүһэн таби гаран пионернүүд ехэ жагсаалай түрүү зэргэдэ жэрыбэ. Тэдэнэй зэм дээгүүр улаахан лентэнүүд намилзана. Удаань туг баригшад жагсанхай. Комсомолой октябрьска районой тугые № 35 һургуулиин комсомолшууд баринхай. Тиихэдэ районой пионернүүдэй тугые № 31 һургуулиин түлөөлэгшэд абажа гараба. Тэдэнэй удаа революциин болон ажалай ветеранууд — хорёод онуудай комсомолшууд болон коммунистнууд омог баяртайгаар алхалалданад. Тэдэнэй дунда Николай Евгеньевич Левский, Михаил Павлович Дряхлов, Иван Ефимович Загузин, Поликарп Гурьянович Наумов болон бусадшье хуушанай коммунист, комсомолшуудые харанабди.

Фестивалиин жагсаалда хабаадалсагшад В. Николаева-Терешковагай нэрэмжэтэ үйлсөөр дабхижа, шэнээр баригдаһан «Дружба» кинотеатрай дэргэдэхи талмай тээшэ зорибод. Тэндэ тодхогдоһон трибуна дээрэ хуушанай комсомолшууд, районой партийна болон советскэ эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд гараба.

Октябрьска районой спортсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Лагода Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ондо зорюулжа, Октябрьска районой һурагшадай түрүүшын фестивалиин эхилхээр бэлэн болоһон тухай ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр Раднаевта мэдээсэнэ.

Удаань горнинуудай ирагуу дуун барабануудай нижэгэнээнтэй нэгэдэн, ирагуу хонгёогоор соностоод абана. Эгээл энэ үедэ № 20 һургуулиин һурагшад ССР Союзай гүрэнэй туг мандуулжа, Совет ороной соло магтаалай аялга хангинажа, үнгэ бүриин ракетэнүүд огторгойн сэнхир алас руу дэлһэтэн зуралзана.

ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр Раднаевай захиралтаар 35-дахи һургуулиин һурагша Коля Нефедьев, 20-дохи һургуулиин Катя Трифонова болон 25-дахи һургуулиин комсомолой комитедэй секретарь Слава Лебедев гэгшэд хуушанай коммунист нүхэр Загузинда багахан факел барюулна. Нүхэр Загузин сугларагшадай альга ташалга доро ехэ дүлэ со робхилуулжархина. Эдэ бүгэдын болоожо байхада, микрофоноор баяр ёһололой шүлэгүүд уншагдажа байгаа.

Хорёод оной комсомолец Николай Евгеньевич Левский эндэ сугларһан пионернүүд болон комсомолшуудые фестиваль эмхидхэлгэтэйнь дашарамдуулан баяраар амаршалаад, комсомол ябаһан үе саг тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Удаань гушаад онуудай комсомолшуудай хэһэн хэрэг, ажал тухай Поликарп Гурьянович Наумов хөөрөө.

Фестивалиин хүндэтэ айлшан Монголой Арадай Республикын хубисхалта залуушуулай эмхиин секретарь нүхэр Сэрээтэр үгэ абажа, һурагшадые халуунаар амаршалан, һуралсалдаа эрхим амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Мүн энэ фестиваль дээрэ Абакан-Тайшет гэһэн түмэр замай барилгада хабаадалсаһан барилгашан Леонид Пышко, КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь Александр Дмитриевич Чукаев гэгшэд амаршалгын үгэ хэлэжэ, пионернүүд болон комсомолшуудые һуралсалдаа, ажал хүдэлмэридөө, мүн ажабайдалдаашье ульгэр жэшээ харуулжа ябахыень уряалба.

Удаань «Текстильщик» гэжэ соёлой байшанда 1918 онһоо 1968 он болотор Ленинскэ комсомолой дабажа гараһан зам харуулһан хүгжэм болон дуута, хатар болон шүлэг зохёолтой ехэ концерт үгтөө.

К. ДИМОВ.

Зурагууд дээрэ: 1. Һурагшадай жагсаалай эхин. 2. Пионернүүдэй зүгһөө факел дамжуулга. 3. Фестивалиин дүлэн носоогдобо.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

БКП-гэй ЦК-гай МЭДҮҮЛГЭ

СОФИ. (ТАСС). Индонезиин Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ньоно ба Судисманиие тэдэнэй нүхэдые хэһээхэ бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһые Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитет эрид шууд буруушаана, саазалан алаха шиидхэбэринүүдые болюулха. Индонезиин коммунистнуудые болон демокрадуудые хашалга хэһээлгые зогсоохо эрилтэ хэнэ гээд БКП-гэй ЦК-гай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Тус мэдүүлгые БТА агентство тунхаглаһан байгаа.

Индонезиин хархис этэгээдүүдэй ябуулганууд Индонезиин арадай революционно заншалнуудтай, республикын туйлалтануудые хамгаалхын, бэеэ даанхай байдалыень бэхижүүлхын түлөө империализмда эсэргүүсэн тэрэнэй хэдэг тэмсэлтэй тааралданагүй. Дотоодын хархис этэгээдүүдэй ябуулганууд Индонезиин бэеэ даанхай байдалда аюул тохёолдуулхаһаа гадна, социалис оронуудтай харилсаагаа муудхуулгада зорюулагданхай гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ИНДОНЕЗИИН ПРЕЗИДЕНТДЭ Ж. САМБУГАЙ ЭЛЬГЭЭҺЭН ТЕЛЕГРАММА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу Индонезиин президент генерал Сухартада телеграмма эльгээгээ. Индонезиин бүлэг патриодуудые үршөөхэһөө Индонезиин правительствын арсалга монгол арадай һанаа сэдьхэлые ехээр зобооно гээд телеграмма сооно онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Энээн тухай МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

«Шиидхэбэриие бэелүүлгэ ганса нэгэн хүнүүдэй хуби заяанда хамаатай байхаһаа гадна, Индонезиин национальна аша туһада горитой гай гүбэг татана» гээд телеграмма соо хэлэгдэнхэй.

Энэрхы сэдьхэлтэй, гүрэн түрын талаар зүб бодолтой байхыень, саазалан алаха шиидхэбэринүүдые болюулхыень ба сүүдлүүлэгшэдэй амиһа абархыень генерал Сухартые Ж. Самбу монгол арадай зүгһөө, өөрынгөө зүгһөө уряалаа.

ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Манай арад дэлхэйн арадуудай дэмжэлгые үндэрөөр сэгнэнэ, энэ дэмжэлгэ американ эзэрхэг түримхэйшүүлые манай арадай диилэн илалгада туһалдаг угаа шухала нүхэсэл болоно гэжэ тоолоно гээд «Нян Зан» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ. Вьетнам арадтай һанал нэгэдэлгын неделиин элдэб оронуудта үнгэргэгдэжэ байһанда тус түрүү бэшэг зорюулагданхай.

Манай арадтай нэгэн адли һайн һайхан үг зорилготой социалис оронуудай арадууд мааналта үнэн зүрхэнэй дэмжэлгэ, һайн һайхан сэдьхэлэй угаа ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Бүхы оронуудай хүдэлмэришэн анги Вьетнамые дэмжэхэ ябуулгануудаа шангадхахатаяа хамта Холбоото Штадуудай эзэрхэг түримхэй дайн байлдаанда эсэргүү хүдэлөө улам ехээр дэлгэрүүлнэ. Манай арадай сүлөөрэлгын тэмсэлые Ази, Африкын, Латинии Америкын арадууд шууд сэхээр дэмжэнэ. США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлые дэлхэй дээрэхи национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй эгээн лэ эдэбхитэй хубинь болоно гэжэ тоолоно.

Бэеэ даанхай байдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө манай арадай хэжэ байһан үнэн зүб тэмсэлые бусад оронуудай арадууд, тэрэ тоодо США-гай түрүү үзэл бодолто хүнүүд үдэр ерэхэ тудам ехээр дэмжэнэ. Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй дайн байлдаа болюулха тухай Холбоото Штадуудай правительствада эрилтэ хэнэ.

ДРВ-гэй ба США-гай түлөөлэгшэдэй хоорондо Парижда боложо байһан тусхай хөөрэлдөөнүүдэй хойноһоо ажаглан хаража байхадаа, дэлхэйн арадууд манай арадай һайн һайхан дура хүсэлые, зүб хараа бодолые ехээр һайшаана, Париждахи хэлсээнүүдые урагшагүйдэлгэдэ хүргэдэг США-гай правительствын пэтэрүү хараа бодолые эрид шангаар гэмнэнэ, буруушаана. Хоёр талын һонирходог бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ дамжан орохо, вьетнам арадай национальна шухала эрхые хүндэлэлгэдэ үндэһэлэн Вьетнамай асуудал амгалан ёһоор шиидхэхэ эрхэ байдалай бии болохын тулада ДРВ-дэ эсэргүү бомбодолгонуудые, бусад бүхы сэрэгэй ябуулгануудые үгэ дуугүйгөөр болюулха тухай США-да дэлхэйн арадууд эрилтэ хэдэг байха юм.

АМЕРИКЫН КАПИТАЛ ФРАНЦИ ХУДАР ШУРГАН ОРОНО

ПАРИЖ (ТАСС). США-гай химическэ томо концернүүдэй нэгэн «Дюпон дэ Нэмур» гэдэг Парижда Елисейскэ полинуудта өөрынгөө бюро нээбэ. Тэрэ бюрогой зорилгонь Франциин промышленна компанинуудай ажал ябуулгын элдэб асуудалнуудаар, экономикын хүгжэлтын шэглэлнүүд тушаа асуудалнуудаар мэдээнүүдые суглуулга болоно.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Политическэ һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһэн тухай түрүү бэшэг. «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо» гэһэн гаршаг доро информацинууд. К. Степановай статья. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Һүүлшын дохёо» гэһэн В. Аврамовагай статья. «Ажалай гвардеецүүд» гэһэн гаршаг доро А. Кушнаревой очерк. Информацинууд.

Гурбадахи хуудаһанда: АПН-эй материалнууд. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Мехикэдэ боложо байгаа Олимпиин наадануудай материалнууд. Спортын һонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

Үглөөнэй 5 час 50 минутаһаа Олимпиин нааданууд харуулагдаха. Үдэрэй 13 часһаа 14 час 30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. Эндэ Олимпиин наадан харуулагдаха. 18 часһаа «Һуралсалай газарнуудаар» гэһэн дамжуулга буряад хэлэн дээрэ. 18 час 20 минутаһаа концерт. 19 часһаа «Холо, ойрын һонин». 19 час 20 минутаһаа «Луговодууд ажалдаа» гэһэн дамжуулга. 19 час 35 минутаһаа «На Капри у Горького» гэһэн киноочерк. 19 час 45 минутаһаа «Партийна ажабайдал» гэһэн телевизионно журнал. 20 час 45 минутаһаа «Лаосой үдэр ба һүнинүүд» гэһэн киноочерк. 21 час 05 минутаһаа Беранджейн дуунууд. 21 час 45 минутаһаа ТАСС-ай лентээр абтаһан мэдээсэл. Сагай уларил.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

УИЛЬЯМ КАШТАНАЙ ЭЛИДХЭЛ

ОТТАВА. (ТАСС). «Ороной экономическа, политическэ байдал ба партиин зорилгонууд» тухай Канадын Коммунис партиин Центральна Комитедэй генеральна секретарь Уильям Каштанай элидхэлые партиин ЦК-гай пленум Торонтодо октябриин 4-һөө 7 хүрэтэр болоходоо зүбшэн хэлсэһэн, һайшааһан байна.

Американ ба Баруун Германиин империалистнуудай урнагта союз эб найрамдалай хэрэгтэ гол аюул болоно гэжэ мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдалые өөрынгөө элидхэл соо Уильям Каштан шэнжэлһэн байха юм. «Хүйтэн дайнда» тэхэрэн орохо эрхэ байдал мүнөө бии болоно, США-да баруунай үзэл баримталга шангадажа, шэнэ түхэлэй нацизмда дэмжэлгэ боложо үгэнэ гэжэ США-да боложо байһан үйлэ хэрэгүүд харуулжа үгэнэ гээд тэрэ мэдүүлээ.

«Социалис хани нүхэдэлые хамгаалха ба бэхижүүлхэ гээшэ Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ шиидхэхы удха шанартай болоод байна» гэжэ Уильям Каштанай элидхэл соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Канадын Компартиин генеральна секретарь иигэжэ мэдүүлээ: «мүнөөнэй шатада империалис тактикын түхэлэй онсо шэнжэтэй боложо байһые, тайлбарилан хэлэбэл, социалис оронуудые эб эмхигүй болгохын тулада тэдэниие зосооһоонь һуларуулха һэдэлгэ хэдэг байһаниие обёоронгүй байжа болохогүй».

ДЕПУТАДУУД-КОММУНИСТНУУДАЙ ЭРИЛТЭ

РИМ. (ТАСС). Ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй тухай договорто Италиин гар табилгые түргэдхэхэ эрилтэ хэһэн резолюциин проектые Италиин депутадуудай палатада Л. Лонго, Э. Берлингуэр, П. Инграо болон бусад парламентаринууд-коммунистнууд дурадхаһан байна. Тус договорто Италиин хабаадалсалга тухай асуудал шиидхэлгые болзоргүй саг соо хойшолуулха гэжэ Италиин правительствын һанаашалжа байһан тухай Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Дж. Медичи США-гай президент Джонсонтой уулзахадаа мэдээсэ гээд резолюциин проект соо сошордолготойгоор тэмдэглэгдэһэн байха юм. Энэ һанаашалга итальян парламентын шиидхэбэридэ тааралданагүй гэжэ онсолон тэмдэглэхэдээ, депутадууд-коммунистнууд хадаа уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулгада туһалхаар ямаршье политическэ ябалга мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдалда тусгаар шухала удха шанартай болоо гэжэ мэдүүлээд, ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй тухай договорто унжагайруулангүй гар табихыень правительствые уряална.

УРДА ВЬЕТНАМДАХИ ДАЙН БАЙЛДААН

ЛОНДОН. (ТАСС). Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын частьнуудай болон американ подразделенинүүдэй хоорондо Куангнгай провинцида шэрүүн шанга байлдаан боложол байһаар. Рейтер агентствын корреспондентын Сайгонһоо дамжуулһанай ёһоор, арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд Куангнгай городые октябриин 13-да ракетэнүүдээр болон артиллереэр буудаа. Меконг мүрэнэй адаг шадар ехэ байлдаанууд болоһон байна.

Октябриин 3-да хэгдэһэн дайшалхы ябуулгануудай үедэ Бенче провинциин гол мүрэнүүдэй нэгэн дээрэ дайсанай 26 судные патриодууд уһанда шэнгээгээ гү, али галдаа, дайсанай 1.000 гаран солдат ба офицерые хүлһөөнь буулгаа.

„АПОЛЛОН-7“ ГЭЖЭ ОНГОСО НИИДЭҺЭЭР

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкын «Аполлон-7» гэжэ замбуулинай онгосын зам октябриин 14-нэй үдэшэ хубилгагдажа, шэнэ замайнь перигей (эгээн дүтэнь) 167 километр, апогей (эгээн холонь) 296 километр болоһон байна. Иимэ юумэ октябриин 21-дэ хэгдэхээр багсаагдаһан аад, урид бэелүүлэгдэһэн байна. Онгосын электрическэ оньһо түхеэрэлгэнүүдтэ дутагдалнуудай гараһан дээрэһээ иимэ шиидхэбэри абтаһан байха юм.

Космонавтнууд тухай мэдээсэхэдээ, Ширрын хэжэгынь бүри һужарөө, Эйзел ба Каннингем хамар амамнай хатана гэжэ гомдохоёо болёо гээд агентство заана.

СҮҮД ХОИШОЛУУЛАГДАБА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сенатор Роберт Кеннедиие алаа гэжэ гэмнэгдэһэн Сирхан Сирханиие сүүдлэлгэ ноябриин 1-һээ декабриин 9 хүрэтэр хойшолуулагдаа. Сирханай хамгаалалгын талаар адвокадай гүйлтаар сүүд хойшолуулагдаа. Рождествогой болон шэнэ жэлэй һайндэрнүүдые судьнарай үнгэргэлгэдэ «сүүд бэрхэшээл тохёолдуулха» гэжэ адвокат өөрынгөө гүйлтые баримталһан байха юм.

ИНДИИН ХҮН ЗОНОЙ ТОО

ДЕЛИ. (ТАСС). Эндэ толилогдоһон хуулита мэдээнүүдэй ёһоор, энэ оной сентябриин нэгэнэй мэдээгээр Индиин хүн зоной тоо 526 гаран миллион болобо. Хүн зониинь жэл бүри 2,5 процентээр олошорно.

ҮШӨӨ НЭГЭ ИЛАЛТА

Футбол

Уржа үдэшэлэн дүрбэдэхи бүлэгэй «А» классай футболистнуудай дунда 36-дахи наадан үнгэргэгдэбэ. Манайда айлшаар ерэһэн Красноярскын «Рассвет» команда тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Урдань энэ команда «Локомотив» нэрэтэй байһан. Манай айлшад «Б» класста наадажа эхилхэдэә «Сэлэнгэ» командатай 20 дахин уулзаһан юм. Тиихэдээ долоо долоо дахин шүүлсэһэн, зургаан уулзалгань тэнсэлгээр дүүрэһэн байгаа. Илангаяа 1966 ондо үнгэргэгдэһэн уулзалгыень футболдо дуратайшуул мартаагүй ёһотой. Юуб гэхэдэ, дурсагдагша хоёр командын футболистнууд аб адлихан очконуудтай боложо, түрүүшын хоёр һуури хубаалдаа һэн. Россиин Федерациин бусад зононууд сооһоо эрхимлэһэн командануудтай наадаха эрхэ олоһон байгаа. Мүнөөдөө дурсагдагша команданууднай баһал аб адлихан — 32—32 очкотой, мүрысөөнэй таблицада арбан таба, арбан зургаадахи һуури эзэлжэ ябана. Эндэ манай команда ворота руугаа алдаһан бүмбэгынгөө тоогоор айлшадайнгаа хойно орохо зэргэтэй болоно. Манай «Сэлэнгэ» үнгэрһэн хабар Красноярск айлшалхадаа уулзалгаяа 1:1 гэһэн тоотойгоор түгэсхэжэ ерээ бэлэй.

Хоёр командын футболистнууд ямараар наадажа, али командань шухала хоёр очко абахань гээшэб? Хэнэйшье мэдэһээр мүнөө алиньше командадань урагшаа дабшаха хэрэгтэй болоод байна. Тиимэһээ футболист бүхэн эрхим һайнаар наадаха зорилго урдаа табиха зэргэтэй... Наадан эхилһээр табадахи минутадаа ябажа байба. Наадан эхилэн сасуу ходо добтолдог «Сэлэнгын» футболистнууд, айлшадайнгаа тала руу ороһоор орожо, хамгаалагшадтань амар заха үзүүлнэгүй. Манай добтолгонодһоо воротагаа хамгаалхые оролдоһон айлшадай футболистнууд бүмбэгэеэ воротагайнгаа захаар газаашань гаргажа, «Сэлэнгын» футболистнуудта бүмбэгэеэ буланһаа сохюулха болоно. Владимир Бабуринай ворота руу сэхэ сохиһон бүмбэгын урдаһаа үрдижэ гараһан Александр Бурлаченко энээниинь зохидхоноор толгойгоороо залажа, тоо нээжэрхибэ. Амжалтаараа зоригжоһон Улаан-Үдын футболистнууд айлшадтаа орходоо булюу бэрхээр наадажа, ээлжээлжэ байгаад талмайн хоёр захаар добтолжо мэдэнэ. Наадаанай нэгэдэхи хахадай дүүрэтэр манай футболистнууд хэдышье булюу, һайнаар добтолбошье, дахинаа тоо нээжэ үрдингүй, амаралтада гараа.

Амарһанай удаа наадан дахин захалжа, айлшад абаһаар шанга добтолбошье, амжалта туйлажа шадангүй, гэдэргээ өөһэдынгөө ворота хамгаалхые харайлдана. Энэ үдэр айлшадай воротагай дэргэдэ ёһотойл тэгшын шанга тулалдаан болоо. Айлшадай хамгаалагшад ядахадаал бүмбэгэеэ буруу тээшэнь дахяад сохихо баатай боложо, манай футболистнууд бүмбэгэ буланһаа сохихо эрхэтэй болоно. Эдэ үдэшэлэн «Сэлэнгын» футболистнууд оло дахин бүмбэгэ буланһаа сохижо, айлшадай вратарь, хамгаалагшадые мэгдэхээгээ. Нэгэ тиимэ добтолгын болоходо Анатолий Жуйков дээгүүр ерэһэн бүмбэгэ толгойгоороо залажа, хоёрдохи бүмбэгэ айлшадай воротада оруулжархёо. Наадананайнгаа «жолоо» гартаа абажа шадаһан манай футболистнууд добтолжол мэдэнэ. Эндэ илангаяа Владимир Бабурин, Юрий Изюмцев, Анатолий Жуйков гэгшэд үшөө нэгэ бүмбэгэ сохижо оруулхые оролдобо. Зүгөөр энэнь бүтэбэгүй. Наадаанай дүүрэхэ тээшээ болоходонь айлшад али болохоор оролдолго гарган, манай футболистнуудай аллуу тэрэ дороо һамбаашалаад абана. Тиибэшье тоо нээхэ аргань үгы, манай хамгаалагшад эрхим байшоо! Иигээд наадааншье дүүрэжэ, манай команда шухала хоёр очко өөһэдтөө бэшүүлхэ болобо. Тиигэжэ «Сэлэнгэ» командамнай дүн хамтадаа 34 очкотой болонхой, ээлжээтэ наадаяа үнгэргэхөөр баруун городуудай футболистнуудта айлшалхань. «Сэлэнгэ» октябриин 23-да «Аэрофлодтой», октябриин 27—31-нэй үдэрнүүдтэ «Шахтер», Новосибирскын футболистнуудтай үнгэргэхэ юм. Энэ жэлэйнгээ һүүлшын наада манай футболистнууд Омскын «Иртыш» командатай, тэдэнэй стадион дээрэ үнгэргэхэ болоно.

Т. БАДМАИН.

ОЛИМПИИН НААДА...
ГУРБАДАХИ ҮДЭ...

1968 MEXICO

Түрүүшын алтан медаль манай командада ябагаар ерээ гэхэдэшье болохо. Ябаганда бэрхэ Владимир Голубничий 20 километрэй зайе нэгэ час 33 минута 58,4 секунда соо гаталһан! Совет ороной нүгөөдэ спортсмен, 122 килограмм шэгнүүртэй Эдуард Гущин ядро түлхилгын мүрысөөндэ хабаадалсажа, улаан шэрэтэй, долоон килограммай ядро түлхихэдөө, 20 метр 0,9 сантиметрэй зурлаада хүргөө. США-гай спортсмен Рэнди Мэтсон шэрэм «бүмбэгэ» 20 метр 54 сантиметр хүрэтэр шэдэбэ. Американец Роберт Джордж 20 метр 12 сантиметртэ хүргэһэн байна. Тиин Мэтсон алтан медальда, Роберт Джордж — мүнгэн, Гущин бронзо медальда хүртөө.

Мүрысөөнэй гурбадахи үдэр манай баскетболистнууд, волейболистнуудай команданууд хоёр хоёр удаа шүүгээд ябана. Волейболисткануud 57 минутын туршада Польшын суглуулагдамал командые шүүгэ. Совет эрэшүүлэй баскетболистнуудай суглуулагдамал команда Мароккын спортсменүүдые аяар 123:51 тоотойгоор шүүбэ.

Штанг үргэлгын мүр... Тбилисиин студент Дито ... хүнгэншэг бэетэй спортсме... аха дүү Мияке гэгшэдэй ду... бо. Тиин хамта дээрэнь 387,... граммда хүргэжэ, мүнгэн ... хүртэхэ болоо. 29 наһатай ... бү Мияке 392,5 килограм... гэжэ алтан, дүү хүбүүн—... бронзо медальда хүртэһэн ...

Спортын табан зүйлөөр ... шэдэй дунда ёһотойл шанга ... даан болоо. Эдэнэр аяар ... часай туршада фехтованя... даба. Эндэ Венгриин спорт... 3130 очко абажа, манай ... 572 очкогоор буляа. Саашад... хо буудалгын мүрысөөндэ ол... абаһан мэргэшүүл лэ эрхим... раатай.

Үдэшэлэн Олимпиин ... тосхондо В. Голубничий, Д. ... зе, Т. Талышева, Н. Смаг, Э. ... гэгшэдые манай командын с... нүүд баяр омогорхолтойгоор... лаа. Илангаяа Татьяна Талы... олон хүн баяр хүргэбэ. Окт... 15-да Татьяны түрэһэн ой ... бшуу.

МАНАЙ ТҮРҮҮШЫН ЧЕМПИОН

Владимир Голубничиин энэ жэлэй наадануудһаа алиниинь эгээл хүндэ байгаа хаб? Совет спортсмен Мехикэдэхи наадаанда бусадһаа урид финишэй лентэ таһалжа, алтан медаль абаха болоһоной һүүлээр энэ асуудалда харюусаба. Эгээл хүшэр гатацуртай мүрысөөн гэбэл, Олимпиин наадаанда хабаадаха спортсменүүдые шэлэлгын үедэ, манай орондо тиимэ шанга һорёон болоһон юм. Тиихэдэ спортсмен бүхэнэй ехэ амжалта туйлахые, Олимпиин наадаанда хабаадалсахые хүсэһэниинь элитэ. Бидэнэй дундаһаа шалгарһан гурбан хүн Мехико ошохо билет абаха байба. Ябагаар ябахадаа бэрхэ спортсменүүдэй Севандахи мүрысөөндэ олохон спортсмен фиништэ хүрэнгүй, наадаанһаа гараа һэн.

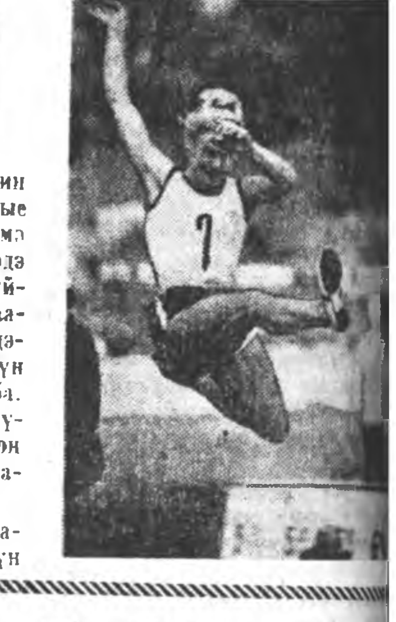
Мехикэдэхи иимэ мүрысөөндэ хабаадаһан зарим спортсменүүл мүн лэ стадиондо хүрэжэ ерээгүй... Голубничий бусадһаа түрүүн ... гараһан, бусадһаа түрүүн ф... хүрэжэ ерэһэн байна.

Энеэбхилһэн, нюдэндэ ур... райтай Владимир тэрэ ү... хүндэтэ ендэр дээрэ гаража, ... шын алтан медаль абаа.

Владимир 17-тойһоо хүнг... тикээр бэеэ һоридог болоһон ... рүүнээр урилдажа эхилһэн ... гаар ябалгада бэеэ һорижо ... һан байгаа. 1956 ондо орон... түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөн... баадалсаһан намтартай. Ту... уламжалан В. Голубничий ... иимэ мүрысөөндэ бэеэ һориж... гаар ябаха техникээ дээшэл... байһан. 1959 ондо ороной с... лагдамал командын гэшүүн ... бэлэй. Тэрэнэй удаа жэл ... байхада Римдэхи Олимпиин н... да шалгаржа, чемпионой нэр... той боложо нютагаа бусаа һэ... ганда бэрхэ Голубничий ст... харгыгаар 20 километрэй зай... жа, дэлхэйн рекордсмен бо... Манай эрхим спортсмен энэ ... нэгэ час 27 минута 05 секу... гаталаа бэлэй. Энэ рекордые... нөө хүрэтэр шэнэлхэ спортсмен ... Хадалиг газарай хүндэ у... мүрысэһэн Владимир Голу... үетэндөө мүхөөгөө үгэнгүй, ... пиин наадаанай хоёрдохи алт... дальда хүртэжэ, алтан медаль... үүдэ нэзгэз.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ (... В. Голубничий, Э. Гущин, Т. ... шева гэгшэд.

ТАСС-ай фотохро...

ЭЛДЭБ ҺОНИН

«АРЮУН СЭДЬХЭЛТЭЙ» БААБГАЙ

Горно Азербайджанай Гаджиахмедли тосхоной колхозник Гусейн Мамедов гэгшэ ойдо модоной гэшүүһэ зулажа байба. Юуншьеб, нэгэ юумэн мүрыень дайраад абаа. Гайхаһандаа эрьен харахатайгаа зэргэ зоогдоһон юумэндэл хүдэлэнгүй зогсошобо. Саашаа юун болоошо ааб? Тэрэ хүн һүхынгөө эшэ шанга гэгшээр адхан бажууна. Баабгай нэгэ бага саашаа ошожо, газарта хэбтээд, зөөлэн ногоон дээгүүр хүльбэрбэ. Тиигэжэ наадаһан арьяатан аалихан бодоод, долда орошоо һэн гэхэ. Баабгайтай уулзаһан хүнэй зосоо гэнтэ гэрэл орошоһон байгаа.

ЮРЭ БУСЫН НҮХЭСЭЛ

Аза гэжэ нохой хоёр гүлгэ, миисгэйн хоёр хүбүү хүхүүлжэ тэжээгээ. Эзэдынь нэгэтэ поршоонхо худалдажа абаба. Шэлтэй һү поршоонходоо үгжөөр хүхүүлээд, эзэдынь хүдэлмэридөө ябашаһан ба... гаа. Тэдэнэрэй эдеэлхээ үдэр ер... хэдэнь, Аза гүлгэдөө, миисгэй... хүбүүдые, поршоонхые хүхүү... байба ха. Поршоонхые нох... һалгаха гэжэ гэрэй эзэд ех... ядаа.

Гайхахадаа гүлгэдөө, миисг... гээ хүбүүдые хүндэ үгөөд, нох... гоо һайнаар эдеэлүүлбэ. Поршоо... хошье томо балоо. Гэбэшье ... жээһэн эхэеэ хараһаар лэ һу... амтархан гүйжэ ошодог байһан...

ЭРХИМ ТАМАРАГША

Газар дээгүүр ябадаг амитад... дунда сагаан баабгай уһа эрх... мээр тамардаг байна. Далай со... дүтын эрьеһээ 600 километр хо... зайда тэрэ амитанай ошоод ... үзэгдэдэг байха юм.

Редакторай орлогш...
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-78, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.
Н-02018. Зак. № 1038.